

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของ
ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประยงค์ เนาวบุตร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

18 ส.ค. 2526

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญากิตติมศักดิ์มหาบัณฑิต

กันยายน 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและการแนะนำอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรินทร์ ประสงค์สม
ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ คณะครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของ
โรงเรียนชุมชนต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน โดยเฉพาะคุณพิชัย
พฤษชาติ คุณวิจิตร ปราณธรรม คุณนคร สุรวาทกุล คุณสนิท เห่งสุสิทธิ์
คุณนันทิพา - ประมินทร์ เนาวบุตร และทุก ๆ ท่านซึ่งไม่ว่าจะล่วงนามไหมดีก ก็ได้
ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการวิจัยครั้งนี้จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ประยงค์ เนาวบุตร

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	8
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	9
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	10
2	เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี	13
	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูภายในประเทศ	19
	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในต่างประเทศ	27
	แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชน	30
	ความหมายและลักษณะโรงเรียนชุมชน	31
	กิจกรรมในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน	35
	บทบาทของโรงเรียนชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน	37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชน	39
3	วิธีการดำเนินการค้นคว้าวิจัย	44
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	44
	การสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย	47

ลักษณะของแบบสอบถาม	51
การเก็บรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
สัญลักษณ์และข้อความย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ลำดับขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดคาน	
ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม	60
การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน	
ชุมชนทั้งเจ็ดคาน ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม	62
การเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึง	
ปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน	72
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
บทย่อ	80
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย	80
กลุ่มตัวอย่าง	80
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	89

ภาคผนวก

ก. แบบสอบถาม	97
ข. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนและตารางค่าสถิติ	105

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป กับโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนชุมชน	34
2	การจัดกลุ่มอำเภอ	45
3	จำนวนโรงเรียนชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	46
4	แสดงจำนวนขอของแบบสอบถามคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชน	52
5	ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
6	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์	55
7	ค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน ชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	61
8	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน ชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและ ผู้ใหญ่บ้าน	63
9	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้บริหาร การศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	64
10	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน ชุมชนด้านบุคลิกภาพทาง ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	66

- 11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนด้านการเป็นผู้นำ ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน 67
- 12 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้าน 68
- 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนด้านความประพฤติและคุณธรรม ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา
ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้าน 69
- 14 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา
ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้าน 70
- 15 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ
ครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้บริหาร
การศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน
กำนันและผู้ใหญ่บ้าน 71
- 16 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้าน 72

17	เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารการศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของครูโรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	73
18	เปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน ชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	74
19	เปรียบเทียบทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครู โรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	75
20	เปรียบเทียบทัศนะของกรรมการศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	76
21	เปรียบเทียบทัศนะของกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	77
22	เปรียบเทียบทัศนะของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของครูโรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์	79
23	แสดงคำอ่านาจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม	110
24	แสดงวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 6 กลุ่ม ด้านการจัดการเรียนการสอน	113
25	แสดงวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 6 กลุ่ม ด้านความเป็นประชาธิปไตย	114
26	คะแนนเฉลี่ยรายข้อของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของครูโรงเรียนชุมชน	115

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู	2
---	----------------------------------	---

ภูมิหลัง

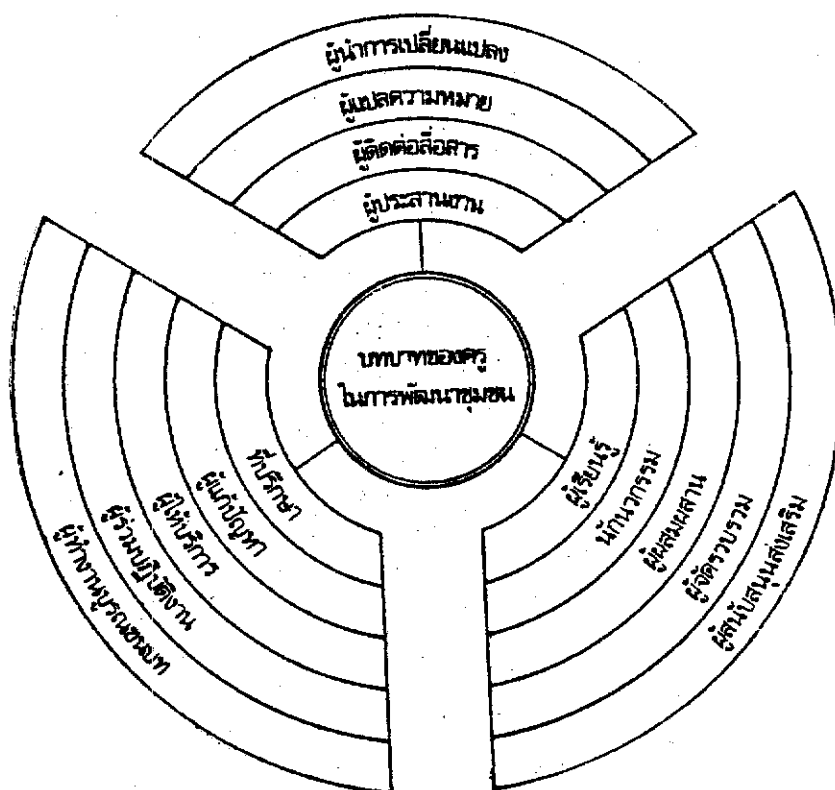
การศึกษาของประชาชนนับได้ว่าเป็นรากฐานเบื้องต้นที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของการให้ความรู้ ทักษะ เจตคติแก่ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีโรงเรียน ครู และผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการ จุดมุ่งหมายสูงสุดของการให้การศึกษาคือการให้ประชาชนมีการอยู่ที่ดีมีอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข วิธีการที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ถึงจุดดังกล่าวนี้ได้ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมให้ละเอียดถี่ถ้วน แล้วจึงจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

โรงเรียนชุมชนเป็นสถานการศึกษาอีกแนวทางหนึ่งที่รัฐจัดตั้งขึ้นโดยมุ่งหวังที่จะให้เป็นตัวนำในการให้การศึกษาเพื่อขจัดปัญหาความยากจน ปัญหาการขาดแคลนความรู้และเทคนิคแผนใหม่ในการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาด้านการสาธารณสุข และปัญหาอื่น ๆ ในสังคมชนบท การดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง แต่ "ครู" เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดเพราะ "ครูคือผู้ยกสถานะทางวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้น" การยกสถานะทางวิญญาณคือการพัฒนาจิตใจ เมื่อมนุษย์มีจิตใจสูงขึ้น มีสติปัญญาคึกคัก ก็จะสามารถพัฒนาสิ่งที่อยู่รอบตัว นำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนเอง และชุมชนได้ (สุจิต เพียรชอบ อ้างอิงมาจาก พุทธศาสนิกชน 2498 : คำบรรยาย) นอกจากนี้ครูยังเป็นตัวจักรสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (ทวีโลก เกษมศรี 2518 : 1)

หน้าที่ของครูโรงเรียนชุมชน นอกจากต้องสอนนักเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาแล้ว ยังต้องมีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหลายประการ ดังเช่นที่ ปอร์เตอร์

กล่าวว่า ครูคือท้าวหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือหรือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนแต่ละคนในชุมชน (พิศทิพย์ ทวยเจริญ และคนอื่น อ้างอิงมาจาก Porter 1977 : unpaged)

เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูนั้น ชีวฤทธิ์ เสนิงค์ ๗ อธิบาย
กล่าวว่า ครูคือท้าวหน้าที่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะคนในชุมชน
ชนบทอาจยอมรับว่าครูเป็นผู้รอบรู้และมีการศึกษาดีกว่าทุกคนในชุมชน ดังนั้นครูจึงได้รับการ
ยกย่องให้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ดังภาพประกอบต่อไปนี้
(ชีวฤทธิ์ เสนิงค์ ๗ อธิบาย 2523 : 215)

ภาพประกอบที่ 1 บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทของครูโรงเรียนชุมชนไว้หาประการ คือ (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : 7 - 9)

1. บทบาทเกี่ยวกับการปรับปรุงโรงเรียน ได้แก่ การจัดบริเวณโรงเรียนให้มีสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นสัดส่วน เช่น มีสนามหญ้า แปลงเพาะปลูก เป็นต้น ส่วนในอาคารเรียนนอกจากห้องเรียนแล้วควรมีห้องประชุม ห้องสมุด ห้องพยาบาล และห้องเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ นอกจากนี้โรงเรียนควรปลูกไม้ดอกไม้ประดับตามบริเวณโรงเรียน ให้สวยงาม ทั้งนี้เพื่อชักจูงให้ประชาชนใช้บริเวณโรงเรียนเป็นสถานที่พักผ่อนในยามว่าง

2. บทบาทเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ครูต้องปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชน พยายามนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้มากที่สุด เช่น การสอนบางวิชา อาจเชิญชาวบ้านผู้มีความรู้ชำนาญมาให้คำแนะนำชี้แจงแก่เด็กหรือสาธิตให้เด็กดู และประการสำคัญก็คือครูต้องพยายามปรับปรุงวิธีการสอนของตนเองอยู่เสมอ พยายามนำเอาวิธีการตามแบบประชาธิปไตยมาใช้ในการฝึกฝนเด็กให้มากที่สุด

3. บทบาทต่อชุมชน ได้แก่ การให้คำปรึกษาและเป็นผู้นำของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พยายามนำเอาความคิดและวิชาการใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่คนในชุมชน สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในโรงเรียนและเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นให้มากที่สุด และเมื่อว่างจากงานในหน้าที่ปกติแล้วครูต้องออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านเพื่อทราบปัญหาข้อขัดข้องซึ่งจะคอยช่วยกันหาทางแก้ปัญหาต่อไป

4. บทบาทในการประสานงาน ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยราชการต่าง ๆ โดยการนำชาวจากส่วนราชการมาแจ้งให้คนในชุมชนทราบ ขณะเดียวกันก็นำความคิดเห็นหรือความต้องการของคนในชุมชน แจ้งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบหรือดำเนินการตามที่เห็นสมควร และต้องพยายามดึงบริการในสถานต่าง ๆ ของหน่วยราชการไปดำเนินงานในโรงเรียนพร้อมทั้งชักจูงให้ชาวบ้านเข้ารับบริการเหล่านั้นให้ทั่วถึง

5. บทบาทในค่านอื่น ๆ ได้แก่ การเป็นเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หน่วยราชการ หรือองค์การที่ไปทำกิจกรรมภายในโรงเรียน คัดค้านักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นครั้งคราว ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้าน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนของ เจริญ โภคผล (เจริญ โภคผล 2508 : 131) ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ (ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ 2519 : 65 - 70) ชวัช ทันโตภาส (ชวัช ทันโตภาส 2521 : 88 - 85) พบว่า ครูโรงเรียนชุมชนยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ สัมบูรณ์ตามจุดหมาย ในการจัดตั้งโรงเรียนชุมชน ทั้งนี้เพราะขาดการพัฒนาให้มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากคุณลักษณะของครูโดยทั่วไป เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของครูโรงเรียนชุมชนนั้นได้มีผู้เสนอแนวความคิดไว้หลายทัศนะ เช่น บำเพ็ญ วงศ์แก้ว เห็นว่า คุณลักษณะที่ยังยดให้ครูโรงเรียนชุมชนปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด (intelligence) ความมีสมรรถภาพ (Competence) ในหน้าที่รับผิดชอบ ความเสมอต้นเสมอปลาย (Consistency) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) ความมั่นคงในอารมณ์ ความรวมใจและเมตตาใจ (Empathy and Consideration) ความเป็นสมาชิกในกลุ่ม ความเป็นคนอยากแสดง (Surgency) และความสามารถในการแบ่งงาน (บำเพ็ญ วงศ์แก้ว 2522 : 43 - 45) นอกจากนี้คุณลักษณะดังกล่าวนี้แล้ว สาร สารถีสานันท์ เห็นว่า โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชนบท ดังนั้นผู้จะเป็นครูโรงเรียนชุมชนจึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ (สาร สารถีสานันท์ 2520 : 7 - 18)

1. ออกชนบทได้
2. มีความรักอาชีพครู
3. มีบุคลิกลักษณะหรือท่าทางดี
4. มีสุขภาพทั้งทางกายและจิตดี
5. มีความรอบรู้ทางวิชาการ

6. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและคนทุกคน
7. มีความประพฤติดี
8. ระเบียบราชการเป็นอย่างดี
9. มีอารมณ์ขัน
10. มีอุปนิสัยเหมาะสมที่จะเป็นครู คือ รักเด็ก ชยัน มีความยุติธรรม
11. มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ครู และบุคลากร
12. รู้หลักจิตวิทยาและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้
13. เป็นผู้ยึดมั่นในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด และไม่ประพฤติผิดศีลธรรม
14. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ
15. เป็นนักพัฒนา เสียสละเพื่อส่วนรวม
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
17. มีความรู้พิเศษนอกเหนือจากวิชาชีพครู เช่น ความรู้ทางการเกษตร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า การสาธารณสุข กฎหมาย เป็นต้น

สำหรับ นิพนธ์ จิตภักดิ์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ โรงเรียนชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้เป็นครูจะต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชน ดังนี้ (นิพนธ์ จิตภักดิ์ 2517 : 37 - 41)

1. ความรู้ ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ
 - 1.1 สภาพของสังคมในชุมชนและอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาโรงเรียน
 - 1.2 ทราบวัตถุประสงค์ของศูนย์ความร่วมมือต่าง ๆ ว่าตั้งมาเพื่ออะไรและดำรงอยู่ได้อย่างไร
 - 1.3 ประวัติความเป็นมาของชุมชน และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในอดีต
 - 1.4 ความพร้อมของประชาชนที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง
 - 1.5 พลังความคิดของมหาชน
 - 1.6 โครงสร้างของอำนาจและการใช้อำนาจ
 - 1.7 ทัศนภูมิองค์กร หลักการต่าง ๆ และการปฏิบัติ

2. เจตคติ ครูควรมีความเข้าใจว่า

2.1 โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น

2.2 โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนเพื่อร่วมมือกันแก้ไข

ปัญหาต่าง ๆ

2.3 โรงเรียนควรจะเป็นศูนย์กลางบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

2.4 อุปสรรคต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนนั้นสามารถแก้ไขได้โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ทักษะ ทักษะเป็นเครื่องมืออันจำเป็นยิ่งในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นผู้จะเป็นครูในโรงเรียนชุมชนจึงควรมีทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ทักษะในการติดต่อสื่อสาร

3.2 ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

3.3 ทักษะในการแปลความหมายของแหล่งความคิดต่าง ๆ เช่น จากแบบ

สอบถาม รายงาน การพบปะพูดคุย

3.4 ทักษะในการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผน

3.5 ทักษะในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3.6 ทักษะในการเป็นผู้นำ

ส่วน นิโคลัส เบนเนต ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชน ไว้ดังนี้คือ (พลสุข สัมบุรัง 2520 : 13 - 14 อ้างอิงมาจาก Bennett. 1967 : unpagged)

1. มีแรงกระตุ้นที่จะคอยช่วยเหลือผู้อื่น และเห็นแก่สังคม
2. มีความรู้เกี่ยวกับ Socio - economic Culture ของชุมชนที่เขาไปอยู่
3. สามารถพูดภาษาถิ่นของชุมชนได้
4. สามารถสร้างเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กและผู้ใหญ่มีปัญหาที่เผชิญอยู่ได้
5. ช่วยให้อาจารย์แก้ปัญหาของเขาเองได้
6. มีความสามารถที่จะทำให้เกิกร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชาวบ้าน

7. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ครูโรงเรียนชุมชนต้องมีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่คนทุกเพศทุกวัย ตามหลักความเชื่อที่ว่า คนซึ่งได้รับการศึกษาก็แล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทางอื่น ๆ และการที่ครูจะชักจูง โน้มน้าว ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาจนเกิดความปรารถนาที่จะเรียนหรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนได้นั้น ตัวครูเองควรมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาหลายประการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะไดแก่

1. คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
3. คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ
4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
5. คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม
6. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย
7. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

อนึ่งคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเป็นครูในโรงเรียนชุมชนอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะครูในโรงเรียนชุมชนต้องทำงานหลาย ๆ ด้านร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนครุตลอดถึงประชาชนในท้องถิ่น จึงจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามหลักการและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่าบุคคลที่จะต้องร่วมทำงานกับครูโรงเรียนชุมชนนั้น ต้องการครูโรงเรียนชุมชนที่มีคุณลักษณะอย่างไร ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพครูโรงเรียนชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหาร การศึกษา ครู และประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แต่ละด้านสูง
2. ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษานี้ จะทำให้ทราบคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชน ให้สอดคล้องกับทัศนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น
2. ผลของการศึกษานี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สำหรับสถาบันฝึกหัดครู เกี่ยวกับการเตรียมตัวบุคลากร หรือการพัฒนาคุณภาพครู ประจำการในโรงเรียนชุมชน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. คุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนที่นำมาศึกษาค้นคว้าในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ด้าน คือ

- 1.1 คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน
- 1.2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง
- 1.3 คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ
- 1.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.5 คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม
- 1.6 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย
- 1.7 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำกัดขอบเขตอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วยเขตการปกครอง 13 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น

3.1.1 ตัวแปรอิสระที่เป็นกลุ่มคน ได้แก่

3.1.1.1 ผู้บริหารการศึกษา

3.1.1.2 ครู

3.1.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน

3.1.1.4 กรรมการศึกษา

3.1.1.5 กรรมการโรงเรียนชุมชน

3.1.1.6 กำนัน และหรือ ผู้ใหญ่บ้าน

3.1.2 ประสพการณ์ จำแนกเป็น

3.1.2.1 ประสพการณ์น้อย

3.1.2.2 ประสพการณ์มาก

3.2 ตัวแปรตาม คือคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนทั้ง 7 ด้าน

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน หมายถึง คุณลักษณะด้านต่าง ๆ เจ็ดด้านต่อไปนี้คือ การจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

1.1 คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ครูแสดงออกมาเพื่อกระตุ้น ภายพอด เน้นแนว หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ครูใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

1.2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น กิริยาท่าทาง การแต่งกาย รูปร่างหน้าตา ความร่าเริงแจ่มใส ฯลฯ เป็นต้น

1.3 คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการที่จะมีอิทธิพลในการชักจูง ให้ผู้อื่นเห็นคล้อยหรือปฏิบัติตาม เช่น มีความสามารถในการพูดชักจูง กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญปัญหาและเหตุการณ์ใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ ฯลฯ

1.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน เกิดความร่วมมือประสานงานด้วยความเต็มใจ เช่น การให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับทุกคน ปรับตัวให้เข้าชุมชนได้ ฯลฯ

1.5 คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออก หรือการวางตนอย่างมีแบบแผน เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น มีความเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คบหมิ่นศาสนาอื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ฯลฯ

1.6 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาอย่างเอื้ออำนวยต่อการจัดการเป็นประชาธิปไตย เช่น เคารพในสิทธิของส่วนรวม ใจกว้างยอมรับฟังข้อโต้แย้งของคนอื่น เป็นผู้นำและปฏิบัติตามที่ดี รู้จักใช้สิทธิของตนตามกฎหมาย ฯลฯ

1.7 คุณสมบัติด้านการปฏิบัติงานทั่วไป หมายถึง คุณสมบัติหรือการแสดงผลที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาชุมชน เช่น มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบและวิธีปฏิบัติทางราชการ มีความรู้พิเศษนอกเหนือจากวิชาชีพครู เป็นต้นว่า ความรู้ทางการเลี้ยงสัตว์ เพาะเห็ด ขอมเครื่องยนต์ ไฟฟ้า กฎหมาย ฯลฯ

2. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน จำแนกเป็น 2 ระดับคือ

2.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนต่ำกว่า 3 ปี

2.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนนับตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

3. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่สอนในโรงเรียนชุมชนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

5. ประชาชน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนัน และหรือ ผู้ใหญ่บ้าน

5.1 ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่ตั้งโรงเรียนชุมชน มีบุตร หลาน หรือผู้อยู่ใต้อาณัติความคุ้มครอง กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525

5.2 กรรมการศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้ง ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 แต่ละโรงเรียนมีจำนวน 5 - 15 คน

5.3 กรรมการโรงเรียนชุมชน หมายถึง บุคคลที่โรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมแล้วเสนอชื่อให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดแต่งตั้ง แต่ละโรงเรียนมีจำนวน 5 - 9 คน

5.4 กำนัน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2524 แต่ละตำบลมีกำนัน 1 คน

5.5 ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2524 แต่ละหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน

6. โรงเรียนชุมชน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่อยู่ในโครงการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 (2515 - 2519) และระยะที่ 4 (2519 - 2524)

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี

การพัฒนาก้าวหน้าคนโดยวิธีใดก็ตามที่ศึกษานั้นต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และมีทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรู้ความสามารถที่จะไปปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น การที่ครูจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวนี้ได้ ปัจจัยเบื้องต้นก็คือ ตัวครูผู้สอนต้องมีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะของครูที่ดีนั้น เกรียง เอี่ยมสกุล กล่าวไว้ ดังนี้คือ

1. ต้องมีความรู้ ความสามารถและความประพฤติดี
2. ต้องมีพัฒนาการทางร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และสังคมดี
3. ต้องมีเจตคติที่ดี มีนิสัยดี และมีทักษะพื้นฐานดี
4. มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์

มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพและทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาระดับ (เกรียง เอี่ยมสกุล 2505 : คำขวัญ)

สุภาพค์ แสงวนิช ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพที่ดีของครูดังนี้คือ รูปร่างกริยาท่าทางดี แต่งกายเรียบร้อย มีความประพฤติทั้งในด้นและที่แจ้ง มีเจตคติและอุดมคติเป็นประชาธิปไตย มีความสนใจอย่างกว้างขวางต่อสิ่งดีรอบตัว มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจเด็กและผู้อื่น มีความขยันพยายาม มีความสามารถในการเข้าสังคม มีสุขภาพอนามัยดี มีใจเป็นธรรมไม่เข้าใครออกใคร มีความรู้ความชำนาญในการสอนและวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สุภาพค์ แสงวนิช 2506 : 41)

6. ศิวรักษ์ กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีว่าต้องมีวิชาความรู้ มีศีลธรรม มีความอดทน และพรหมวิหารธรรมอยู่ในตัวพร้อมบริบูรณ์ ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นมิตรกับศิษย์ เป็นพ่อแม่ และสมณะของศิษย์ (ศ. ศิวรักษ์ 2513 : 40 - 48)

ไพบูลย์ อินทวิชา ไก่กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีไว้เจ็ดประการ ดังนี้คือ (ไพบูลย์
อินทวิชา 2515 : 58)

1. เป็นผู้ดี คือ เป็นสุภาพชน เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมและวัฒนธรรม
2. เป็นผู้หนักแน่น คือ รู้จักควบคุมภาวะทางจิตและมีความรับผิดชอบ
3. เป็นผู้พัฒนาทั้งตนเองและสังคม
4. เป็นผู้มีความคิดปะในการ เป็นผู้ให้และผู้รับการการศึกษา
5. เป็นผู้ยกย่องที่จะพัฒนามนุษย์ให้เจริญ
6. เป็นผู้ปฏิบัติและพิสูจน์ตัวเองก่อน
7. เป็นผู้แนะนำใหญ่เรียนรู้จักช่วยตนเอง

บุญถิ่น อัตถากร ไก่กล่าวอ้างถึง ลักษณะที่ดีของครูไว้สามประการคือ ประการแรก
ต้องเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและหมั่นแสวงหาความรู้เหล่านั้นอยู่เสมอ ประการ
ที่สอง ต้องเป็นผู้เปี่ยมด้วยคุณธรรม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีสุคตินิยมด้วย และประการที่สาม
ครูต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถวีกวิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้และวิธีทางแห่งปัญญา
มีความสามารถ ในการอบรมและชักจูงผู้เรียนไปสู่หนทางอันดีงาม (บุญถิ่น อัตถากร
2515 : 453)

สำหรับแนวคิด "ครูก็ต้องมีสามแบบ" ของสุโท เจริญสุข มีดังนี้คือ (สุโท
เจริญสุข 2516 : 34)

1. ชอบในการสอน
2. ชอบในตัวเด็ก
3. ชอบในวิชาที่สอน

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ กล่าวถึง ลักษณะครูที่ดี ต้องประกอบด้วย (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์
2517 : 221)

1. ครูต้องรักเด็ก เห็นอกเห็นใจเด็กและเข้าใจเด็ก
2. ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง

3. ครูต้องสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอน หรือจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน

4. ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในการสอนวิชาต่าง ๆ

5. ครูต้องเอาใจใส่เด็กทั้งตัว มีใจสนใจเพียงว่าเด็กเรียนวิชานั้น วิชานี้ได้หรือไม่

6. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม กิจนิสัย สุชนนิสัย และอุปนิสัย

และนอกจากต้องมีลักษณะที่ดีดังกล่าวแล้ว ครูยังต้องมีบทบาทที่ควรแสดงอีกสามประการคือ (กอ สวัสดิชานิชย์ 2519 : 1 - 11)

1. บทบาทของครูและผู้ชำนาญ คือ ต้องรู้เนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี

2. บทบาทของครูมีความประพฤติดี คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และเยาวชน พยายามทำตนให้เป็นคนดีอยู่ตลอดเวลา

3. บทบาทของครูมีน้ำใจดีคือ เป็นคนรักเด็ก มีความปรารถนาดีต่อเด็ก พร้อมที่จะให้อภัยและช่วยเหลือเด็กตลอดเวลา

ในทางกฎหมาย พระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2496 รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ตั้งแต่ฉบับแรก จนถึงฉบับที่ห้า พ.ศ. 2521 มาตรา 28 กำหนดคุณลักษณะของครูในสังคมไทยว่า

"ครูต้องมีจรรยาบรรณทางอันถึงงามและอยู่ในระเบียบวินัยและ

ประเพณีครู ความที่ครูสภาได้วางเอาไว้ และตามระเบียบ

ของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน"

ครูสภาได้ออก "ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามประเพณีครู พ.ศ. 2506" และ "ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามประเพณีครู พ.ศ. 2506" ดังต่อไปนี้

ระเบียบประเพณี ว่าด้วยวินัยครู

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดี ด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวัง

รักษาดุลประโยชน์ของสถานศึกษา

3. ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังและไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

4. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานไม่ได้

5. ครูต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ชดช้อย์ว่าผู้ประพฤติชั่ว ห้ามมิให้ประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์และชื่อเสียงของครู เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพลหมกหมุ่นในการพนัน มีหนี้สินรุงรัง ฯลฯ

6. ครูต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ไม่ควรหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ

7. ครูต้องถือและปฏิบัติตามธรรมเนียมของสถานศึกษา

8. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และชายเหลือซึ่งกันและกันในพื้นที่การทำงาน

9. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา (กฤษฎา สาร 2521 : 266 - 267)

จรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู

1. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควรใฝ่ใจหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควรร่วมมือกับบุคลากรในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมีขีตสันถวไมตรีและพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนเองนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น

10. มีความรู้ความสนใจในการเกษตรพอที่จะเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางเกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

11. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติดนให้
เป็นแบบอย่าง และชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในโอกาสอันเหมาะสม

12. รักความยุติธรรม และกล้าที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยปัญญา
และสติ ตามกระบวนการถูกต้องของชนบทรอบนิคมประเพณี วัฒนธรรม และสิทธิแห่งกฎหมาย

13. เต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสร้าง
สัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำหรับลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของชาวต่างประเทศนั้นก็มีผู้กล่าวไว้หลายคน เช่น
ฮาร์ท ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูที่ดีว่า ต้องมีความเห็นอกเห็นใจ ไม่มีอคติ ไม่แบ่งพรรค
แบ่งพวก และไม่มีผู้ใกล้ชิด (Hart. 1934 : 131)

ฮิกเนต กล่าวว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้คือ (Hignet. 1951
: 8 - 58)

1. รู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี
2. ชอบวิชาที่สอน
3. ชอบเด็ก
4. รู้จักเด็ก
5. ใจกว้าง
6. มีความรู้กว้างขวาง
7. มีอารมณ์ขัน
8. จำแนก
9. มีเมตตาธรรม

กันฮิลล์ กล่าวว่า บุคคลที่เป็นครูควรต้องมีบุคลิกเป็นของตัวเอง มีมารยาทอ่อนโยน มีเสียงน่าฟัง มีใจเมตตากรุณา มีอารมณ์ขัน และมีความกระตือรือร้น นอกจากนี้ กันฮิลล์ ยังกล่าวถึงคุณลักษณะที่ทำให้ครูประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่คือ (Dunhill.

1965 : 14 - 17)

1. ครูต้องมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต้องทุ่มเทความรู้ความสามารถ เพื่องานอย่างแท้จริง
2. ครูต้องเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ มีอารมณ์มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ พยายามทำจริง และเป็นคนเสนอตนเสมอปลาย
3. ครูต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักตนเอง รู้วิธีทำงานและการวางแผน
4. ครูต้องมีความรอบรู้ คล่องตัว มีทักษะในการสอน การตรวจงาน และวิธีการจัดชั้นเรียน เพราะเทคนิคเหล่านี้สามารถทำให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอน

✓ ครูดีในทัศนะของ บิดด์เล็ ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสามประการคือ (Biddle. 1967 : 346)

1. งานการปฏิบัติงานของครู เช่น การเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน
2. งานบุคลิกภาพ เช่น รู้จักควบคุมอารมณ์ รู้กาลเทศะ เป็นต้น
3. พฤติกรรมในการสอน เช่น อธิบายได้ชัดเจน มีศิลปะในการใช้คำถาพ รู้จักยกย่อง ชมเชยนักเรียน

สำหรับ สตีเวน เห็นว่า ครูที่ดีควรมีความวิตกกังวลน้อย รู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญ ก่อนตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีลักษณะผู้นำ รู้จักการยืดหยุ่นผ่อนปรน ใจกว้างและยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Stevens. 1974 : 313 - A)

1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูภายในประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี ของ พัชรี สาริกบุตร ซึ่งได้ทำการสำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า อาจารย์ในอุดมคติ

นั้นต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการอย่างถ่องแท้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และอธิบายข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ เป็นผู้สนใจการเสาะหาความรู้ใหม่ ๆ เข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี (พัชรีย์ สาริกบุตร 2509 : 59)

ต่อมา ล้อม ไชยสร ได้ศึกษาคูณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ลักษณะของครูที่นักเรียนชอบมากที่สุดได้แก่ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พูดจาสุภาพอ่อนโยน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณธรรมสูง พูดจริงทำจริง ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รักและเมตตานักเรียน ใจดีสุขุมเยือกเย็น มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริงอยู่เสมอ เชื่องวดคอคความประพฤติของนักเรียนและทำโทษแต่พอควร ขยันขันแข็ง และช่วยเหลือนักเรียนในคราวจำเป็น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ มีความยุติธรรม และวางตัวได้เหมาะสม (ล้อม ไชยสร 2510 : 57)

ส่วนลักษณะของครูที่นักเรียนชอบน้อยได้แก่ การแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ ชอบชมเชยบังคับ เลือกที่รักมักที่ชัง สอนคลุมเครือเข้าใจยาก ไม่มีความรู้ที่จะสอน แต่งกายไม่สุภาพ ใจสั้นอดทนเกินไป ชอบพูดจาถากถางเยาะเย้ย ไม่ตรงต่อเวลาและเปิดเผยความลับของนักเรียน

ในปี พ.ศ. 2511 มัทนา ปิยะมาตา ได้สำรวจคุณลักษณะครูในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสำรวจคุณลักษณะของครูซึ่งสร้างโดยวิธี "พฤกษกรรมวิกฤต" จากกลุ่มตัวอย่าง 1,406 คน พบว่าคุณลักษณะของครูที่ดีมีเก้าประการ คือ (มัทนา ปิยะมาตา 2511 : 98)

1. ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน
2. เมตตา กรุณา
3. การสอนดี
4. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน
5. มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย
6. มีความยุติธรรมโดยตรง

7. ให้ความอุปการะนักเรียน
8. บุคลิกภาพดี
9. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน

สุพรรณ กักดีประไพ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีโดยการสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ พุทธิสุภาพ ชัดเจน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เมตตากรุณา เป็นกันเองกับนักเรียน ชยันตคุณ มีระเบียบวินัย และมีความยุติธรรม (สุพรรณ กักดีประไพ 2513 : 54)

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2515 บุญสนอง ไกรเนตร ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการบุคลิกภาพระหว่างผู้ศึกษาวิชาชีพครูและวิชาชีพพยาบาล พบว่า บุคลิกภาพของครูซึ่งเป็นพึงปรารถนาของสังคม คือ ความยุติธรรม ความมานะอดทน ความสุภาพอ่อนน้อม ความเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจผู้เรียน สนใจผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ดี สุขุมเยือกเย็น รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย ยอมรับในสิ่งที่ได้จำกัด มีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนและคนอื่น มีความกระตือรือร้น ระวังแฉงมีส มีเจตคติดีมีประชาธิปไตย มีลักษณะทางางดี มีมารยาทงาม มีความสุจริต ใฝ่หาความรู้ แต่งกายเรียบร้อยและสะอาด มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้กว้างขวาง รักความก้าวหน้า มีความสามารถในการสอน ปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้นเสมอ ตั้งใจทำงานและรับผิดชอบ เข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดี มีสุขภาพอนามัยดี และมีความเสียสละ (บุญสนอง ไกรเนตร 2515 : 38)

พรพิมล เพ็ชรทอง ได้เปรียบเทียบคุณลักษณะของครูกับนักวิทยาศาสตร์พบว่า ลักษณะของครูโดยทั่วไปนั้น ควรต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ควบคุมตนเองได้ดี มีเหตุผล ระวังแฉงมีส ปฏิบัติตามระเบียบ ไม่ทลบทลึงงาน และมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน (พรพิมล เพ็ชรทอง 2515 : 65 - 67)

กรมการฝึกหัดครู ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตครูให้ตรงกับความต้องการของสังคม พบว่าลักษณะของครูที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยลักษณะใหญ่ ๆ แปดประการคือ (กรมการฝึกหัดครู 2516 : 4 - 10)

1. คุณลักษณะด้านการสอน เช่น วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของชาติ มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มีการเตรียมการสอนและสามารถดำเนินการสอนตามที่เตรียม มีความสามารถในการวัดผล สามารถคัดเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม มีความสามารถในการปกครองชั้น ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ฯลฯ

2. คุณลักษณะด้านวิชาการ เช่น คนควาหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักไปหาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน ติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา สนใจฟังการอภิปรายและปาฐกถา ฯลฯ

3. คุณลักษณะด้านสุขภาพทางกายและจิต เช่น การรู้จักพักผ่อน เอาใจใส่ในการจัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด เอาใจใส่ในการป้องกันโรคติดต่อ มีอารมณ์ดี ไม่มีความกังวลใจ ฯลฯ

4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน บุคคลทั่วไป และผู้บังคับบัญชา ฯลฯ

5. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและความประพฤติ เช่น ความเที่ยงธรรม ความเมตตา กรุณา ความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ความซื่อสัตย์สุจริต การรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ไม่คบพินิจสมาคม ฯลฯ

✓ 6. คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ เช่น ราวเรียงแจ่มใส สุภาพอ่อนโยน ขยันขันแข็ง ปรากฏหน้าตาดี แต่งกายเหมาะสม มีความเฉลียวฉลาดไหว รู้จักควบคุมอารมณ์มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ฯลฯ

7. คุณลักษณะด้านการอบรมแนะแนวและการปกครอง เช่น รู้จักการปกครองแบบประชาธิปไตย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักรักษาความลับของศิษย์ เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี รู้จักใช้ความเล็ดลอดหรืออะลุณด้วยได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล

8. คุณลักษณะด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การยอมรับนับถือผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รู้จักสิทธิของตนตามกฎหมาย รู้จักระบอบการปกครองเกี่ยวกับประเพณีนิยม รู้จักปรับปรุงฐานะให้ดีขึ้น รู้จักการประหยัดและอื่น ๆ

ส่วน บริบูรณ์ สุทธิสุภา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษาปทุมธานี โดยแบ่งคุณลักษณะที่ต้องการประเมินไว้สิบประการ คือ การเตรียมการสอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การกระตุ้นนักเรียน ความรอบรู้แม่นยำในวิชาที่สอน เทคนิคในการสอน วินัยและการควบคุมชั้น การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน บุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ต่อครูและบุคลากร และเจตคติต่ออาชีพครู (บริบูรณ์ สุทธิสุภา 2518 : 55 - 58)

ในปีเดียวกันนี้ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โดยได้จำแนกคุณลักษณะเด่น ๆ ของครูที่ควรพิจารณาออกเป็นเจ็ดลักษณะ คือ ลักษณะด้านความประพฤติ ลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ลักษณะด้านการสอน ลักษณะด้านการปกครองนักเรียน ลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะด้านบุคลิกภาพ และลักษณะด้านการทำนุบำรุงนอกระบบ และการทำนุบำรุงนอกระบบ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 86 - 90)

1. คุณลักษณะด้านความประพฤติ ผู้เป็นครูไม่ควรเล่นการพนัน ควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์
2. คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ครูต้องมีความรู้กว้างขวาง หากความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. คุณลักษณะด้านการสอน ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อช่วยเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น และในการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. คุณลักษณะด้านการปกครอง ครูควรเข้มงวด ไม่ปล่อยปละละเลยต่อการทำผิด คอยอบรมความประพฤติของนักเรียนเป็นประจำ
5. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูควรให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้เรียน แนะนำช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อมีปัญหา

✓ 6. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ครูควรพูดให้ชัดเจน แต่งกายเรียบร้อย มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส

7. การทำงานนอกเวลา ครูต้องเต็มใจและเป็นผู้เสียสละ ยอมอุทิศความรู้ความสามารถเพื่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2519 นิสิตปริญญาโท แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนหกคนได้ทำการวิจัยเรื่อง "ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา" ซึ่งแต่ละคนใช้กลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันออกไป ผลการวิจัย มีดังนี้

เตือนใจ เหมประยูร ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษาและผู้ปกครอง เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า (เตือนใจ เหมประยูร 2519 : ง - จ)

1. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับการร้องเพลงไทยเดิม รู้พื้นฐานทางครอบครัวของเด็ก และระเบียบวิธีการวัดผล
2. ด้านทักษะในการสอน ครูควรมีทักษะในการสร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเอง ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้เหมาะสม มีวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างชาญฉลาด
3. ด้านเจตคติของครู ครูควรมีความยุติธรรม รู้กาลเทศะ ไม่ชอบบอานมุข รู้จักควบคุมอารมณ์และชอบสอน
4. ด้านหน้าที่และการงาน ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน จักและเก็บอุปกรณ์ เอกสารเข้าเป็นหมวดหมู่ และเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน

นิกา เพชรสม ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูประจำการและนักศึกษาครูในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครูและนักศึกษาครู ต้องการให้ครูมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้ด้านภูมิศาสตร์ พละนาฏย และวิทยาศาสตร์ รู้หลักการแนะแนว และวิธีสอน

2. ด้านทักษะการสอน ครูควรมีทักษะในการเรียงเนื้อหาวิชา และควรศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่ตนสอน

3. ด้านเจตคติ ครูควรสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ชยัน กระตือรือร้นในการทำงาน

4. ด้านหน้าที่และงานของครู ควรมีการเตรียมการก่อนสอน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และคนทั่วไป

นันทนา อันศิริ ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา เช่นเดียวกับ นิภา เพียรสม และเคื่อนใจ เมฆประยูร ซึ่งผลการวิจัยของนันทนา อันศิริ พบว่า ผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี ต้องการครูที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ (นันทนา อันศิริ 2519 : ง - จ)

1. ผู้บริหารเห็นว่า ครูทุกคนควรมีความรู้ต่อไปนี้เป็นอย่างดี คือ ความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู ทักษะในการสอน

2. ในสาขาที่เป็นจริง ผู้บริหารเห็นว่า ครูจากความรู้เกี่ยวกับเรื่องสหกรณ์ ประชากรศึกษา การใช้โสตทัศนูปกรณ์และการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

3. ผู้บริหารซึ่งมีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ เจตคติและงานในหน้าที่ของครูไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี หน้าที่ที่จะต้องรู้และระเบียบวิธีปฏิบัติของทางราชการ

ในปี 2520 ประโยชน์ จันทรโชติ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารลุ่มจังหวัดสงขลา พบว่า คุณลักษณะของครูอื่นเป็นที่พึงประสงค์ของชาวจังหวัดสงขลาอัน ควรมีลักษณะ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะด้านสัมพันธ์ภาพกับนักเรียน คุณลักษณะด้านคุณธรรมศีลธรรม คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ และคุณลักษณะด้านบุคลิกหรือท่าทาง (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 :

สุวรรณ เนตยากร ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนและบุคลากรเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดัมนัธยมศึกษา สรุปลักษณะของครูที่นักเรียนมัธยมศึกษาและบุคลากรพึงปรารถนา คือ การยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ พูดจาสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง เสียสละเสียสละ มีความยุติธรรม ตั้งใจสอน และยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน (สุวรรณ เนตยากร 2520 : 60)

ผาณิต บิลมาศ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร คือ สอนได้ตามหลักสูตร มีความประพฤติและมีความใจนักกีฬา ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีความขยันขันแข็ง อ่อนน้อม มีสุขภาพทางกายและจิตดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในเชิงกีฬา เชื่อมมั่นในตนเอง มีความเป็นพลเมืองดี และศรัทธาในอาชีพของตน (ผาณิต บิลมาศ 2522 : 255 - 257)

สำหรับ วันดี วุฒิโลก ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของครูใหญ่ ครูและบุคลากรในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่ครูใหญ่ต้องการ คือ จักหองเรียนให้มีสภาพสนองความต้องการของนักเรียนทั้งทางกายภาพ อารมณ์และสังคม ใช้ภาษาชัดเจน หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับเด็ก รักและศรัทธาในอาชีพครู มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และยุติธรรม ส่วนครูอนุบาลเห็นว่า คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นครูอนุบาล คือ การพูดจาเรียบร้อย และใช้คำพูดที่สุภาพกับเด็ก หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง ให้ความสนิทสนมกับเด็ก รักและศรัทธาอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่งานของตน ในกลุ่มบุคลากรเห็นว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่ดี คือ พูดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก ให้ความสนิทสนมกับเด็ก รักและเมตตาเด็กโดยทั่วหน้า (วันดี วุฒิโลก 2522 : จ - ฉ)

1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในต่างประเทศ มีผู้ศึกษาค้นคว้ามากมาย เช่น ทรอยเยอร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีในสหรัฐอเมริกา พบว่า บุคคล ซึ่งควรแก่การยกย่องว่า มีความรู้ความสามารถเหมาะแก่การเป็นครูที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้มี คุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ (Troyer. 1944 : 146)

1. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. มีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. อ่านหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ทุกชนิด

4. ติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางวิชาการอยู่เสมอ

วิทที ได้ศึกษาบุคลิกภาพของครูที่ดีโดยให้นักเรียน 12,000 คน เขียนเรียงความ เรื่อง "ครูที่ฉันชอบมากที่สุด" และรวบรวมคุณลักษณะของครูจากบทเรียงความเหล่านั้น ซึ่ง ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้คือ มีเจตคติเป็นประชาธิปไตย มีความ กรุณาและเอาใจใส่ต่อผู้เรียน มีความอดทน มีความรู้ในเรื่องทั่ว ๆ ไปอย่างกว้างขวาง มีบุคลิกภาพและกิริยามารยาทดี มีความยุติธรรม มีอารมณ์ขัน มีความเสมอต้นเสมอปลาย สนใจปัญหาและความเดือดร้อนของผู้เรียน ชุมชนยกย่องให้รางวัลผู้เรียน มีความสามารถ ในทางการสอน (Witty. 1947 : 27)

ลีตส์ ได้ศึกษาคูสมบัติของครูโดยใช้ครูประจำการรัฐควาโรไลนาเหนือ จำนวน 300 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของครูที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ การเป็น ผู้มีอารมณ์มั่นคง ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย และมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ส่วนลักษณะของ ครูที่นักเรียนไม่ชอบคือ การชอบวิพากษ์วิจารณ์คำหัตถ์นักเรียน มีความเห่อหมอง และ การชอบหลบซ่อนตัวอยู่เพียงลำพัง (Leeds. 1950 : 64)

ในปี ค.ศ. 1956 คาร์คและเอสตราบรูก ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครู โดยวิธี Job Analysis ผลปรากฏว่า คุณลักษณะพื้นฐานของครูที่ดีมี 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว และลักษณะทางเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนั้น ผู้วิจัยทั้งสองท่านเห็นว่า ครูที่ดีต้องสนใจและพยายามจะเข้าใจปัญหาของนักเรียน ตอบปัญหาทุกปัญหา อยาให้เรื่องส่วนตัวมีอิทธิพลต่อเจตคติที่มีต่อนักเรียน พยายามควบคุมอารมณ์ตนเอง ให้เป็นคนหนักแน่น มีเหตุผล และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา (Karch and Estrabrook. 1956 : 19 - 23)

ไมเยอร์ ได้ออกแบบสำรวจลักษณะของครูที่ดีเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนฝึกหัดครู โดยให้สมาชิกของแผนกการศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะสี่ประการคือ มีคุณสมบัติทั่วไปดี มีความพร้อมในการเรียน เข้าสังคมได้ดี และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ (Myers. 1960 : 235 - 239)

เฮลด์และมัวร์ ได้ร่วมกันวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพครูว่าต้องมีคุณลักษณะทางกายและจิตใจแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้จะเป็นครูจะต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้ (Heald and Moore. 1968 : 142)

1. มีวิจารณญาณดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีเมตตาและป้องกันคนอื่น
4. มีความละเอียด ประณีต
5. มองโลกในแง่ดี
6. มีอารมณ์มั่นคง
7. หลีกเลียงจากการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น
8. เต็มใจที่จะทำงาน

เฮนจัม ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาครู ในมหาวิทยาลัย
มินเนโซตา จำนวน 78 คน โดยใช้แบบสอบถามชื่อ "Gettle's Sixteen Personal
Factor Questionnaire" พบว่า ครูที่ดีต้องมีความรู้และความกระตือรือร้น กล้า
แสดงออก มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ และมีความมั่นคงทางอารมณ์ (Henjum.
1969 : 143 - 147)

ไรอันส์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ลักษณะของครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยสาม
ประการคือ ประการแรกเพื่อวิเคราะห์แบบต่าง ๆ ของพฤติกรรมครู เช่น เจตคติ ความคิด
สติปัญญา และอารมณ์ ประการที่สอง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมต่าง ๆ ของ
ครู และประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูตามสถานภาพต่าง ๆ เช่น เพศ
อายุ ประสบการณ์ ขนาดของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า ลักษณะของครูอันเป็นเพียง
ประสงค์ของครูประถมศึกษาและครูมัธยมศึกษาคือ (Ryans. 1970 : 369 - 390)

1. การรู้จักให้ความอบอุ่นและเป็นมิตรต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีความกระตือรือร้นและมีความคิดสร้างสรรค์
4. ให้ความสนใจต่อความคิดเห็นของผู้เรียน
5. สื่อความหมายโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง
6. มีอารมณ์มั่นคงและปรับตัวได้ดี
7. สอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

โอเดน ได้วิจัยเกี่ยวกับ บุคลิกของครูซึ่งได้รับการประเมินว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพ
ในการทำงาน โดยให้นักเรียน ครู และครูใหญ่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลว่า ครูที่มี
ประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นคนขยัน สุขุม เยือกเย็น มีความสามารถในการสอนดี มีความ
ทะเยอทะยาน ทำงานด้วยความแคล่วคล่อง และรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครู (Oden.
1972 : 194 - A)

บริันธัม ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังของครูประถมศึกษาในทัศนะของครูใหญ่และครู
ในโรงเรียนซึ่งมีงบประมาณน้อย พบว่า ครูที่มีความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ สถานะภาพทาง
สมรส คุณวุฒิ ต่างก็คาดหวังที่จะให้ครูประถมศึกษาปฏิบัติหน้าที่ครูให้สมบูรณ์ตามที่หลักสูตร
กำหนดไว้ให้ (Branham. 1975 : 6960 - A)

2. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชน

การจัดโรงเรียนชุมชนมีรากฐานมาจากแนวคิดของนักการศึกษายุคใหม่ที่พยายาม
กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการจัดการศึกษา จากระบบเก่าที่ยึดเอาเนื้อหา
วิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject - matter Centred) หรือยึดเอาเด็กเป็นศูนย์กลาง
(Child Centred) ของการเรียนการสอน มาเป็นการยึดเอาชุมชนเป็นศูนย์กลาง
(Community Centred) นักการศึกษาคนสำคัญที่พยายามเสนอแนวความคิดนี้ได้แก่ รูสโซ
(Jean Jacques Rousseau) เปสตาลอซซี (Johann Heinrice Pestalozzi)
และสเปนเซอร์ (Herbert Spencer) สิ่งที่นักการศึกษาได้เสนอแนะไว้คือ แนวทาง
ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สัมพันธ์กับชีวิตในสังคมรวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการศึกษาเพื่อ
ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น (สนธิ สุวรรณทัต 2505 : 6 - 7)
ต่อมา จอห์น ดีวีย์ (John Dewey) ได้เขียนคำราเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาแผนใหม่
และได้เสนอแนะวิธีการจัดการศึกษา โดยยึดเด็กและชีวิตในชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งต่อมา
แนวความคิดดังกล่าวได้กลายเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการจัดโรงเรียนเป็นโรงเรียน
ชุมชนขึ้น (กมล ประสิทธิ์สา 2512 : 105)

แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนสำหรับประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.
2498 ซึ่งขณะนั้น รัฐบาลได้เริ่มเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดโรงเรียน
ให้เป็นโรงเรียนของชุมชน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงเริ่มทดลองโครงการผลิตครู
เพื่อไปปฏิบัติงานในโรงเรียนชนบท โดยได้รับความร่วมมือจาก องค์การวิทยาศาสตร์และ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และได้ทดลอง "โครงการฝึกหัดครูชุมชนบท"

ขึ้นที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูมหาสารคาม (เจริญ โภคผล 2506 : 1) เพื่อให้โครงการฝึกหัดครูชนบทประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงอนุมัติให้เขตการศึกษา 10 ซึ่งมีจังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ นครพนม นครหลวง "โครงการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลเป็นโรงเรียนชุมชน" ขึ้นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2505 การดำเนินงานของโครงการในระยะแรก ๆ ปรากฏว่าได้เจริญก้าวหน้าและเผยแพร่ไปยังจังหวัดต่าง ๆ เกือบทั่วประเทศ (สมบุญ คัดใจเดียว 2523 : 42)

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2509 โรงเรียนประชาบาลได้โอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทย ตามนโยบายการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และผลการโอนครั้งนั้นเป็นเหตุให้การดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชน กองมหุคชะงักไปชั่วระยะหนึ่ง จนกระทั่ง พ.ศ. 2511 กระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้ควบคุมการจัดการศึกษาประชาบาลจึงได้จัดประชุมเพื่อทบทวนนโยบายการจัดโรงเรียนชุมชนขึ้นใหม่ และได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สนับสนุนโครงการต่อไป แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเสียก่อน เรื่องจึงต้องล่าช้ามาจนถึงปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลจึงอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยทดลองโครงการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลเป็นโรงเรียนชุมชนขึ้นใหม่ ขณะเดียวกันโครงการนี้ก็ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 (2515 - 2519) และระยะที่ 4 (2520 - 2524) ในเวลาต่อมา กล่าวได้ว่า โรงเรียนชุมชนในประเทศไทย เริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง นับแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา (ชูสง่า อุทธิประศาสน์ 2516 : 49)

2.1 ความหมายและลักษณะของโรงเรียนชุมชน

เกี่ยวกับความหมายและลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน หลายทัศนะ เช่น คณะกรรมการศึกษาขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ความหมายว่า โรงเรียนชุมชนคือสถาบันซึ่งประชาชนมีภาระและหน้าที่ส่งเสริมความเจริญแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ให้สามารถทำหน้าที่สมาชิกที่ดีของชุมชน ซึ่งการพัฒนาทุกด้านต้องให้คนในชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม และต้องทำเป็นกระบวนการไหลเวียนเนื่องติดต่อกันไป (UNESCO. 1949 : 36) ต่อมา

ฮันนา และนัสลันด์ ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่าโรงเรียนชุมชน คือ โรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ สองประการ คือ ประการแรก เป็นโรงเรียนที่ไม่เพียงแต่จะให้บริการแก่เด็กในวัยเรียนเท่านั้น แต่ยังให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนด้วย ประการที่สอง เป็นโรงเรียนที่พยายามแสวงหาทรัพยากร และพัฒนาแหล่งทรัพยากรเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด (Hunna and Naslund. 1953 : 51) ส่วน โอลเซน ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่วางจุดมุ่งหมายให้เป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชน พยายามสร้างหลักสูตรให้ตรงกับปัญหาชีวิต ความเป็นอยู่และเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำ และมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดกับคนในชุมชน (Olsen. 1958 : 11)

กมล ประสิทธิ์สา ให้ความเห็นว่าโรงเรียนชุมชน คือโรงเรียนที่ทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ เพื่อให้สนองความต้องการของคนในชุมชนนั้น ๆ และนอกเหนือจากต้องสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้กับผูเรียนแล้ว ครูโรงเรียนชุมชนจะต้องให้การศึกษแก่ประชาชนเพื่อความอยู่ดีกินดี ให้แนวทางในการเสริมสร้างพลังทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง ให้ใกล้ชิดส่วนกัน ซึ่งวิธีการดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการให้การศึกษเพื่อพัฒนาชุมชนแบบรวม ๆ เพื่อคอยสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ (กมล ประสิทธิ์สา 2512 : 99)

มงคล ศรีไพรวรรณ ได้สรุปลักษณะของโรงเรียนชุมชนไว้หกประการคือ (มงคล ศรีไพรวรรณ 2515 : 103)

1. เป็นโรงเรียนเพื่อประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย มีใช้สอนเด็กเฉพาะในวัยเรียนอย่างเดียว แต่ยังสอนเด็กนอกวัยเรียน และผู้ใหญ่ให้มีทักษะในการอ่าน การเขียน และการคิดเลข รวมทั้งให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การรักษาสภาพอนามัย เพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนในท้องถิ่นนั้นด้วย

2. เป็นโรงเรียนที่ให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามารับบริการทางการศึกษาทั้งกลางวันและกลางคืน

3. ประชาชนสามารถใช้บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งได้แก่ อาคารสถานที่ ห้องสมุด ห้องประชุม และอุปกรณ์ เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม การจัดงาน หรือ การนัดพบการ ฯลฯ โดยถือว่า ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ

4. กิจกรรมทางการศึกษาที่โรงเรียนชุมชน หรือทางราชการจัดขึ้นส่วนใหญ่ จะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนนั้น

5. การเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียน จะเน้นหนักเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยโรงเรียนพยายามนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้เป็นประโยชน์มากที่สุด

6. ครูและประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน โดยยึดหลักการทำงานตามระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น อินทรประเสริฐ ได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป กับโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนชุมชน ไว้ดังต่อไปนี้ (สนั่น อินทรประเสริฐ 2515 : 209)

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป กับโรงเรียน
ประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป	โรงเรียนประถมศึกษาคือเป็นโรงเรียนชุมชน
1. ให้การศึกษาเบื้องต้นแก่บุตรลูกศิษย์ โดยทั่วไป	1. สอนให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ รู้เรื่อง ราวและสภาพของท้องถิ่น และรู้จักปฏิบัติตน ในฐานะเป็นพลเมืองดี
2. ให้การศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ	2. ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน และประชาชนในชุมชน โดยจัดหลักสูตรและ โครงการสอนให้สนองความต้องการของ ชุมชน
3. ให้การศึกษาภาคบังคับแก่ประชาชนที่มี อายุในเกณฑ์บังคับ	3. เป็นศูนย์กลางของการศึกษาและการพัฒนา ชุมชนครูในโรงเรียนชุมชนต้องรับผิดชอบ ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนนอก โรงเรียนด้วย
4. ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เป็นตามระเบียบ ของทางราชการในฐานะที่เป็นสถานที่ ราชการอันหนึ่ง	4. มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการปรับปรุงชีวิต ของประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
5. เตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาให้ แก่เด็กเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติและ เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น	5. มีหน้าที่สอนให้ประชาชนรู้จักวิธีแก้ปัญหา ของตนเองและของท้องถิ่น

2.2 กิจกรรมในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน

โกวิท วารีกุล กล่าวว่า โรงเรียนชุมชน มีกิจกรรมซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการที่สำคัญ ๆ อยู่สามประการคือ การสอนเด็กในวัยเรียน การให้บริการด้านความรู้แก่ประชาชน และการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน (โกวิท วารีกุล 2516 : 2 - 3)

ในการสอนเด็กในวัยเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของโรงเรียนชุมชนนั้น จำเป็นจะต้องทำการปรับปรุงการเรียนการสอนเสียใหม่ให้เหมาะสม ซึ่ง โกวิท วารีกุล ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้ (โกวิท วารีกุล 2515 : 3)

1. พิจารณาปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนและความต้องการของชุมชน
2. ปรับปรุงวิธีการสอนของครู โดยพยายามให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มากกว่าฟังจากครูสอน และเปลี่ยนแปลงสถานที่สอนตามเนื้อหาวิชา เช่น การสอนวิชาการเกษตรหรือ อนามัยนอกห้องเรียน เป็นต้น
3. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนมากที่สุด
4. ในบางวิชาอาจเชิญชาวบ้านผู้มีความเชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำชี้แจงแก่เด็กหรือสาธิตให้เด็กดู เป็นการเรียนรู้จากของจริงใกล้ทางหนึ่ง
5. พยายามนำเอาวิธีการตามแบบประชาธิปไตยมาปฏิบัติให้มากที่สุด

สำหรับการให้บริการด้านความรู้แก่ประชาชนนั้น สนิท ยี่รงค์ กล่าวว่า มีกิจกรรมหลายอย่างที่ทางโรงเรียนควรจัดขึ้น เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ การบริการด้านสุขภาพ การจัดพิพิธภัณฑ์ การจัดห้องสมุดของชุมชน การดำรงศิลป์และส่งเสริมศิลปพื้นเมือง การพักผ่อน และการใช้เวลาว่าง การให้ความรู้ใหม่ ๆ ทางอาชีพ การให้ข่าวสารที่ถูกต้อง และการป้องกันการโฆษณาชวนเชื่อจากฝ่ายตรงกันข้าม (สนิท ยี่รงค์ 2512 : 13)

กิจกรรมอีกด้านหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน ก็คือกิจกรรมด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะว่าในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น มีหลักการและนโยบายที่จะให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด สนิท สุวรรณทัต ได้เสนอแนะวิธีการและเครื่องมือสำหรับสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังต่อไปนี้ คือ (สนิท สุวรรณทัต 2505 : 51 - 52)

1. โรงเรียนควรใช้จดหมายติดต่อกับผู้ปกครองในรูปแบบข่าวสาร การชี้แจงหรือแถลงการณ์ด้านการเรียนของเด็ก การเสนอข้อคิดเห็น ตลอดจนการแสดงความยินดี ฯลฯ เป็นต้น
2. ใช้บัตรรายงานหรือสมุดรายงานติดต่อกับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองได้รับทราบผลการเรียน สุขภาพ ความประพฤติของเด็ก เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
3. เชื้อเชิญหรือกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสไปเยี่ยมโรงเรียนอยู่เสมอ
4. ครูในโรงเรียนควรจะได้มีโอกาสไปเยี่ยมหมู่บ้านให้ครบทุกบ้านปีละครั้งเป็นอย่างน้อย
5. จัดทำหนังสือพิมพ์ หรือข่าวสารของโรงเรียนแล้วส่งไปให้ผู้ปกครอง หรือประชาชนในชุมชนเพื่อทราบความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของโรงเรียน
6. จัดแสดงนิทรรศการของทางโรงเรียน เพื่อเสนอผลงานแก่ประชาชน
7. จัดแสดงภาพถ่ายกิจกรรมและแสดงผลงานของทางโรงเรียน
8. จัดสาธิตทางวิชาการของโรงเรียนและเชิญผู้ปกครองหรือประชาชนมาสังเกตการสาธิตด้วย เช่น สาธิตการสอน สาธิตการจัดบ้านเรือน สาธิตการเกษตร (เช่น การตอนกล้วย การตอนหม่อน การเพาะชำกิ่งไม้) เป็นต้น
9. จัดสัปดาห์แห่งการศึกษา หรือจัดรายการรื่นเริงที่โรงเรียน แล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม
10. จัดงานฉลองครบรอบวันเกิดของโรงเรียน เชิญประชาชนมาร่วมงานแล้วถือโอกาสพูดเพื่อรายงานกิจการของโรงเรียนแก่ประชาชน

11. จัดให้มีการแสดงสุนทรพจน์ในวันสิ้นปีการศึกษา หรือพิธีแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนรวมในกิจกรรมด้วย

ส่วน มงคล ศรีไพรวรรณ ได้เสนอแนะวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มเติมว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นในปัญหาของโรงเรียน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกัน ควรทำโรงเรียนให้เป็นคล้าย ๆ กับศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชน และเป็นแหล่งให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น บริการลานทองสมุก บ่อน้ำสาธารณะ ศูนย์พักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ เป็นต้น (มงคล ศรีไพรวรรณ 2515 : 139 - 140)

สำหรับ ประกอบ คูปรักน์ ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ไว้ดังนี้ คือ (ประกอบ คูปรักน์ 2518 : 82 - 92)

1. ตั้งสมาคมศิษย์เก่าเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมในกิจการต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง เพื่อให้ครูและครูผู้ปกครองมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น
3. ใช้นักเรียนเป็นสื่อกลาง เช่น โรงเรียนจังหวังต่าง ๆ ขึ้นตัวให้นักเรียนเชิญผู้ปกครองเข้าร่วม
4. ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เช่น วิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

2.3 บทบาทของโรงเรียนชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน

โรงเรียนชุมชนและงานพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันจนแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากงานทั้งสองด้านนี้มิชอบเขตครอบคลุมไปถึงเรื่องการศึกษาของประชาชนในชุมชน ทางด้านแนวปรัชญาในการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน และงานพัฒนาชุมชนต่างก็ยึดหลักการตามระบอบประชาธิปไตย

คล้ายคลึงกัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาชุมชนเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนในชุมชนอย่างเดียวกัน ทั้งจะเปรียบเทียบให้เห็นได้ดังต่อไปนี้ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ 2524 :

31 - 33)

ความสัมพันธ์และความคล้ายคลึงกันของโรงเรียนชุมชนกับการพัฒนาชุมชน

1. งานพัฒนาชุมชนกับโรงเรียนชุมชน ใช้ประชากรเป้าหมายอันเดียวกัน เพราะโดยปกติโรงเรียนชุมชนจะจัดตั้งในท้องที่ซึ่งเปิดเป็นเขตพัฒนาชุมชนแล้ว และมีพัฒนาการประจำ
2. งานพัฒนาชุมชนและโรงเรียนชุมชน เป็นงานที่มีแนวปรัชญาของการดำเนินงานโดยยึดหลักการตามระบอบประชาธิปไตยคล้ายคลึงกัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาชุมชนเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนในชุมชนอย่างเดียวกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เฉพาะในรายละเอียดของวิธีปฏิบัติ ซึ่งเป็นธรรมชาติของงานคนละงาน
3. งานพัฒนาชุมชนกับโรงเรียนชุมชนต่างก็ต้องการความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น องค์การ และหน่วยราชการต่าง ๆ ในท้องที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดเดียวกัน
4. แกนนำของชุมชน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนและพัฒนากร จะต้องประสานงานและพึ่งพาอาศัยกัน เพราะดำเนินการอยู่ในพื้นที่เดียวกัน
5. ตามหลักการจัดโรงเรียนชุมชนกำหนดให้จัดส่งพัฒนากร หรือเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนไปอยู่ในท้องถิ่น เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคของชุมชนนั้น และมอบหมายให้พัฒนากรเป็นผู้ชักชวนประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันจัดตั้งโรงเรียนชุมชนโดยปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่แล้วหรือจัดตั้งขึ้นใหม่
6. โดยหลักการของงานพัฒนาชุมชน ถือถือว่าครูในชุมชนเป็นผู้นำท้องถิ่น ที่จะต้องมีการติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิดเช่นเดียวกับผู้นำท้องถิ่นอื่น ๆ และต้องอาศัยโรงเรียนเป็นสถานที่นัดประชุม หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ อยู่แล้ว

อนึ่ง จากประวัติความเป็นมาของงานพัฒนาชุมชนและโรงเรียนชุมชน ทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย ต่างก็ยอมรับว่างานทั้งสองงานนี้เป็นงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งหมายให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชนของตน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการปกครองและการเมือง การกระตุ้นและชี้แนะให้เห็นถึงประโยชน์

ต่าง ๆ ของการเป็นชาติที่มีเอกราช สร้างสำนักทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เปิดการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล (พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ 2524 : 27 - 28)

กิจกรรมและวิธีการดำเนินของโรงเรียนชุมชนดังกล่าวจะสำเร็จลุล่วงตามจุดหมายใดล้วนต้องอาศัยความรู้ความสามารถของครูผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ครูที่ทำงานในโรงเรียนชุมชนต้องรู้จักการเปลี่ยนแปลงกำลังภายในจิตใจให้กับการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน มีความมานะพยายามและมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือชุมชนด้วยความจริงใจ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชน

การดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะอาศัยหลักการ ทฤษฎี และวิธีการดำเนินงานของต่างประเทศ ดังเช่นที่ อุตัย ภิรมย์รับได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชนในบราซิล ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญต่อการจัดโรงเรียนชุมชน ในภาคการศึกษา 10 ของไทย ได้สรุปผลของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้ (Piromruen. 1964 : 263 - 264)

1. โรงเรียนชุมชนในประเทศฟิลิปปินส์ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนที่โดดเด่น โดยมีปรัชญาว่า โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่มีโครงการที่มุ่งส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เพื่อที่จะให้รู้วิธีการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน
2. โรงเรียนชุมชนในบราซิล ได้รับความสำเร็จในการจัดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาชุมชน
3. โรงเรียนไคโซหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน
4. มีการใช้แหล่งวิชาการในชุมชนเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา
5. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่จะการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนอกโรงเรียนไม่ค่อยได้ผล เพราะขาดงบประมาณ

6. การมีผู้นำที่ดีทั้งทางฝ่ายโรงเรียนและชุมชนมีส่วนสำคัญที่จะให้โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

7. โครงการโรงเรียนชุมชนของบราซิล ประเทศฟิลิปปินส์ สามารถนำมาดัดแปลงใช้ในโรงเรียนชุมชนของภาคศึกษา 10 ในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

เจริญ โภคผล ได้ทำการวิจัยเรื่องสำรวจวิธีการและผลของการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชนของภาคศึกษา 10 ได้สรุปผลของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ (เจริญ โภคผล 2508 : 131)

1. การดำเนินงานของโรงเรียนที่สำรวจส่วนใหญ่ ได้เพ่งเล็งเฉพาะด้านการศึกษา แต่ยังไม่ได้จัดให้ครบถ้วน คือส่วนมากเป็นแต่เพียงการสอนเด็กตามปกติเท่านั้น ยังไม่ได้จัดสอนสำหรับผู้ใหญ่และคนรุ่นหนุ่มสาว ความหลักการและแนวคำเนิงานของโรงเรียนชุมชนส่วนการปรับปรุงพัฒนาชุมชนนั้น มีหลายอย่างที่ยังโรงเรียนไม่ได้กระทำเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน จึงเห็นว่าการดำเนินงานของโรงเรียนที่สำรวจ ยังไม่ถูกต้องอย่างสมบูรณ์ตามหลักและแนวคำเนิงานของโรงเรียนชุมชน

2. ผลการดำเนินงานนับตั้งแต่เริ่มโครงการเป็นต้นมา สภาพของโรงเรียนและชุมชนส่วนมากมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แสดงว่า การดำเนินงานได้ผลอยู่บ้าง การดำเนินงานด้านเกษตรกรรมได้ผลมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านกานันทนาการได้ผลน้อยที่สุด

3. การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอยู่หลายประการ ตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ขาดอุปกรณ์การสอน กำลังงบประมาณ ความร่วมมือในการดำเนินงาน อาการเรียน ปริมาณครู และครูที่มีวุฒิเหมาะสมยังมีไม่เพียงพอ

ต่อมา ทนงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ ได้ทำการวิจัยเรื่องกิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้ (ทนงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ 2519 : 65

- 70)

โรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีกิจกรรมเน้นหนักไปในด้านการปรับปรุงโรงเรียนและการเรียนการสอน และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนการให้บริการด้านความรู้แก่ประชาชน และปรับปรุงชุมชนอยู่ในระดับต่ำ และ

การดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนก็ยังไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ หลักการ และแนว
 ทำเนิการของการจัดโรงเรียนชุมชนเท่าที่ควร ส่วนปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่
 ขาดเครื่องมือและครู สำหรับฝึกสอนวิชาชีพให้แก่ประชาชน ขาดความช่วยเหลือสนับสนุน
 ด้านกำลังใจและงบประมาณ จากฝ่ายบริหารระดับเหนือขึ้นไป ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะ
 ยากจน มักจะใช้เวลาไปประกอบอาชีพหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ไม่สนใจต่อกิจกรรม
 ทางการศึกษาของโรงเรียน

นิรันดร์ จรจิต ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน ใน
 เขตการศึกษา 2 พบว่า ครูใหญ่ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่คนละจังหวัดกับที่ตั้งโรงเรียนได้รับความ
 ความร่วมมือจากประชาชน มีความปลอดภัยในการเดินทางมาโรงเรียนและมีกำลังใจใน
 การจัดบริการต่าง ๆ แก่ชุมชนน้อยกว่าครูใหญ่ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้ง
 โรงเรียน ครูหญิงส่วนมากมีปัญหาทางด้านการเงินและการสอน แต่มักได้รับความ
 ช่วยเหลือจากผู้สอนมากกว่าครูชาย ขณะเดียวกันครูหญิงจะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน
 และมีความปลอดภัยในการมาทำงานที่โรงเรียนน้อยกว่าครูชาย กรรมการโรงเรียนชุมชน
 ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยเหลืองานของ
 โรงเรียนมากกว่ากรรมการโรงเรียนชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ สำหรับแนวทางในการแก้
 ปัญหาบางประการนั้น ครูใหญ่ ครู และกรรมการโรงเรียนชุมชน พยายามหาทางแก้ปัญหา
 ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนด้วยตนเอง (นิรันดร์ จรจิต 2520
 : 79 - 87)

ในปี พ.ศ. 2521 อิสลามวิทยาลัย ได้สำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อใช้
 เป็นแนวทางในการก่อตั้งโรงเรียนชุมชนระดับมัธยมศึกษา พบว่าประชาชนในชุมชนสนับสนุน
 ให้มีการก่อตั้งโรงเรียนชุมชน พร้อมเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดสอนวิชาชีพต่าง ๆ
 เช่น ช่างยนต์ ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า เย็บผ้า และอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้บริการของ
 ทางโรงเรียน ประชาชนมีความเห็น เรื่องตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ
 (อิสลามวิทยาลัย 2521 : 33 - 35)

1. ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดงานวันเรียงประจำปีและตามประเพณี
2. โรงเรียนควรเปิดบริการห้องสมุดในวันเสาร์ เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
3. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

และในปีเดียวกันนี้ นพพร โขสิระโยธิน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "สัญฐาน (Perception) ของผู้ดำเนินการโรงเรียนชุมชนที่มีต่อบทบาทโรงเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างสามกลุ่ม คือ ครูใหญ่ ครู และกรรมการโรงเรียนชุมชน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ดำเนินงานโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่เป็นครูและกรรมการโรงเรียนชุมชน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 31 - 44 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนสองปี ส่วนบทบาทที่โรงเรียนมีต่อชุมชน ได้แก่ บทบาทการให้การศึกษาในโรงเรียน บทบาทการให้ศึกษานอกโรงเรียน และบทบาทการให้บริการแก่ชุมชน (นพพร โขสิระโยธิน 2521 : 92 - 96)

ธวัช ทนโตภาส ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "บทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยต่อการพัฒนาชุมชน เขตการศึกษาที่ 12" ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนชุมชนมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นอย่างดี โดยมีครูและกรรมการโรงเรียนชุมชนเป็นจักรกลสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดความก้าวหน้า และเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่นั้น ปรากฏว่าผู้ดำเนินการส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตัวเองดีพอ นอกจากนี้การปฏิบัติงานในโรงเรียนก็มีอุปสรรคเกี่ยวกับ การขาดความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดความสามัคคีระหว่างผู้ดำเนินการ ขาดความรู้ในการทำงาน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงงานที่ปฏิบัติยังไม่ดีพอ และไม่มี การติดตามประเมินผลงานที่ปฏิบัติไปแล้ว ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ และที่สำคัญคือ ครูและกรรมการโรงเรียน ยังมีฐานะยากจน ซึ่งเป็นอุปสรรคทำให้นโยบายการดำเนินงานและการปฏิบัติงานไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ (ธวัช ทนโตภาส 2521 :

ต่อมา ปรีชา นิพนธ์พิทยา ได้สำรวจความคิดเห็นของครู ครูใหญ่ และกรรมการโรงเรียนชุมชน ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 1 พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 นั้น มีปัญหาเกี่ยวกับ การขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลนเครื่องมือสำหรับสอนวิชาชีพ ขาดครูที่มีความรู้ในการสอนวิชาชีพ ครูผู้สอนขาดความรู้ในการปรับปรุงและใช้หลักสูตรสอนนักเรียน ขาดความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยราชการอื่น ๆ และที่สำคัญคือ ผู้ดำเนินงานโรงเรียนชุมชนไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนที่ถูกต้อง และครูส่วนใหญ่พักอยู่นอกชุมชน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เนื่องจากต้องรีบกลับบ้านหลังโรงเรียนเลิก (ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 93 - 101)

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยตามที่ได้นำมากล่าวไว้ตามลำดับนั้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยครูที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน ครูโรงเรียนชุมชนควรมีความรู้กว้างขวางในวิชาที่สอน มีความสามารถในการประยุกต์วิชาการต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพของชุมชน
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง ครูโรงเรียนชุมชนควรวางตนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ในชุมชน มีลักษณะทางที่ก่อให้เกิดความศรัทธา เชื่อมั่นแก่ผู้ที่พบเห็น
3. คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ ครูโรงเรียนชุมชนควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทน ไม่ย่อท้ออุปสรรคทั้งปวง มีปฏิภาณไหวพริบ มีความรู้เท่าทันคนอื่น
4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูโรงเรียนชุมชนควรมีความสามารถในการเข้ากับผู้นำทุกคนของชุมชน ออกเยี่ยมเยียน พบปะ สัมพันธ์กับคนในชุมชน
5. คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม ครูโรงเรียนชุมชนควรจะประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม จารีต ประเพณีและศาสนา ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน
6. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ครูโรงเรียนชุมชนควรยินดีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อโต้แย้งของคนอื่น เคารพและปฏิบัติตามมติที่ประชุม
7. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ครูโรงเรียนชุมชนควรมีความรู้รอบนอกเหนือจากวิชาชีพครู มีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น

วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้น ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย
3. ลักษณะของแบบสอบถาม
4. การรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่ม โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 การเลือกโรงเรียนเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้คือ

1.1.1 จัดกลุ่มอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ดเป็น 3 กลุ่มอำเภอ คือ กลุ่มอำเภอทางตอนเหนือ กลุ่มอำเภอทางตอนกลาง กลุ่มอำเภอทางตอนใต้ การจัดกลุ่มอำเภอนี้จัดทำตามสภาพภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ตามข้อมูลในแผนพัฒนาการศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 2 การจัดกลุ่มอำเภอ

กลุ่มอำเภอ	จำนวน อำเภอ	ชื่ออำเภอ
ตอนเหนือ	4	โพนทอง หนองพอก โพธิ์ชัย กิ่งอำเภอเมยวดี
ตอนกลาง	7	เมืองร้อยเอ็ด ธวัชบุรี อาจสามารถ พนมไพร เมืองสรวง จตุรพักตรพิมาน เสลภูมิ
ตอนใต้	4	สุวรรณภูมิ เกษตรวิสัย ปทุมรัตน์ กิ่งอำเภอโพนทราย
รวม	15	

1.1.2 สุ่มอำเภอที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่ม 50 เปอร์เซ็นต์จากแต่ละกลุ่มอำเภอ ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ ใช้วิธีการจับฉลากชื่ออำเภอ

1.1.3 โรงเรียนชุมชนทุกโรงที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 1.1.2 คือโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนโรงเรียนชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	จำนวนโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน
โพธารอง	2	โรงเรียนชุมชนบ้านโนนชัยศรี โรงเรียนชุมชนบ้านสว่าง
โพธิ์ชัย	2	โรงเรียนชุมชนบ้านบัวคำ โรงเรียนชุมชนบ้านเชียงใหม่
เมือง	2	โรงเรียนชุมชนบ้านเหลาหล่อ โรงเรียนชุมชนบ้านสี่แคว
ธวัชบุรี	2	โรงเรียนชุมชนบ้านยางกู โรงเรียนชุมชนบ้านประจักษ์
เมืองสรวง	1	โรงเรียนชุมชนบ้านผำ
จตุรพักตรพิมาน	2	โรงเรียนชุมชนบ้านเมืองหงส์ โรงเรียนชุมชนบ้านโคกลำ
สุวรรณภูมิ	2	โรงเรียนชุมชนบ้านตากแดด โรงเรียนชุมชนบ้านหัวโทน
เกษตรวิสัย	2	โรงเรียนชุมชนบ้านหนองขี้ โรงเรียนชุมชนบ้านอุมเหมาสิงห์โคส
รวม	15	

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคล

1.2.1 ผู้บริหารการศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาที่สังกัดโรงเรียนชุมชนหรือสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอำเภอที่สุ่มได้ทุกคนคือ กลุ่มตัวอย่าง

1.2.2 ครู

ข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนชุมชนในอำเภอที่สุ่มได้ทุกคน คือกลุ่มตัวอย่าง

1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) จากบัญชีรายชื่อนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525 โดยเลือกตามเลขที่นักเรียนซึ่งหารด้วย 5 ลงตัว ผู้ปกครองของนักเรียนที่สุ่มได้ทุกคนคือกลุ่มตัวอย่าง

1.2.4 กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน

กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน ได้จากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนชุมชน ปีการศึกษา 2525

1.2.5 กำนัน และหรือ ผู้ใหญ่

กำนันและหรือผู้ใหญ่บ้าน ได้จากผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในเขตการปกครองที่โรงเรียนชุมชนตั้งอยู่

2. การสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended questionnaire)

ให้ครูโรงเรียนชุมชนบ้านเขวาสลุมภ์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน กรรมการโรงเรียนชุมชน จำนวน 10 คน กรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525 จำนวน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน

จำนวน 3 คน ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน เฉพาะผู้ปกครองนักเรียนผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แล้วจดบันทึกความคิดเห็นด้วยตัวเอง

แบบสอบถามปลายเปิดมีลักษณะดังนี้

"คำชี้แจง ท่านเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ควรมี คุณลักษณะอย่างไรบ้าง โปรดเขียนมาในมากที่สุดเท่าที่ท่านเห็นว่ามีค่าสำคัญ ซึ่งอาจเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการเป็นผู้นำ อุบนิสัยใจคอ ความประพฤติ และอื่น ๆ"

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของข้าพเจ้า มีดังนี้

ก. คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน

1.
2.
3.

ฯลฯ

ข. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

1.
2.
3.

ฯลฯ

ค. คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ

1.
2.
3.

ฯลฯ

ง. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

1.
2.
3.

ฯลฯ

จ. คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม

1.
2.
3.

ฯลฯ

ฉ. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย

1.
2.
3.

ฯลฯ

ช. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

1.
2.
3.

ฯลฯ

2.2 นำข้อมูลที่ได้นำจัดหมวดหมู่ โดยการนำคุณลักษณะที่เหมือน ๆ กัน หรือมี
 ข้อความอย่างเดียวกัน รวมไว้เป็นข้อความเดียว แล้วจัดแยกแต่ละข้อความไว้ตามหมวดหมู่
 ที่กำหนดไว้ คือ ก. คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน ข. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
 ค. คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ ง. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ จ. คุณลักษณะด้านความ
 ประพฤติและคุณธรรม ฉ. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ช. คุณลักษณะด้านการ
 ปฏิบัติงานโดยทั่วไป

2.3 สร้างข้อความโดยยืมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเป็นแนวในการสร้าง
 และเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา
 ของครู จากบทความต่าง ๆ และจากผลการวิจัยของ กรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู
 2516 : 4 - 10) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 2518 : 86 - 90) ประโยชน์ จันทรโชติ (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 : ภาคผนวก)
 พูลสุข สังขรุ้ง (พูลสุข สังขรุ้ง 2520 : ภาคผนวก) มาทพ ภาสิตวิไลธรรม (มาทพ
 ภาสิตวิไลธรรม 2520 : ภาคผนวก ข.)

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และครูผู้มีส่วนร่ว
 มการทำงานในโรงเรียนชุมชน ตรวจแก้ภาษาและส่วนที่ใช้ในแบบสอบถามให้ชัดเจนและรัดกุม
 ยิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลอง (Try out) กับกลุ่ม
 ครูที่โรงเรียนชุมชนบ้านนาทม อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 19 คน ผู้บริหาร
 การศึกษา จำนวน 2 คน กรรมการศึกษา 15 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน
 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน การทดลองจัดกระทำระหว่างวันที่ 3 - 12 พฤษภาคม 2525
 จุดมุ่งหมายของการทดลอง คือ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการตรวจหาค่า
 อำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการต่อไปนี้

2.5.1 การหาค่าจำแนก ของแบบสอบถามรายข้อ กระทำโดยการรวม
 คะแนนทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน แล้วเรียงคะแนนจากสูงไปต่ำ ค่า หักเอา 25%
 สูง และ 25% ค่า ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาเป็นตัวแทนในการประเมินค่า
 ค่าถามในแต่ละข้อ หาค่าของคะแนนแต่ละข้อคำถามของผู้ตอบกลุ่ม 25% สูง และ 25 % ค่า

นำค่าของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความแปรปรวน (Variance) และหาค่าความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test แล้วเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง คือมีค่า t เท่ากับหรือมากกว่า 1.75 ขึ้นไป เพื่อใช้สำหรับการวิจัยต่อไป

จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าอำนาจจำแนกหรือค่า t ของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 1.76 - 7.00 ดังได้แสดงไว้ในภาคผนวก

2.5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) มีสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .960

3. ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ โดยให้ผู้ตอบกาเครื่องหมายลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 65 ข้อ แยกเป็นคุณลักษณะกานต่าง ๆ ใกล้เคียงนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนข้อของแบบสอบถามคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนแต่ละด้าน

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ	จำนวนข้อ
1. การจัดการเรียนการสอน	10
2. บุคลิกภาพทาง	9
3. การเป็นผู้นำ	9
4. มนุษยสัมพันธ์	10
5. ความประพฤติและคุณธรรม	7
6. ความเป็นประชาธิปไตย	11
7. การปฏิบัติงานทั่วไป	9

การตอบแบบสอบถามใช้วิธีการเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น
ของผู้ตอบแบบสอบถามดังตัวอย่าง

คุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. พูดภาษาท้องถิ่นได้			✓		
2. สามารถปรับตัวให้เข้า กับคนในชุมชนได้	✓				
3. จัดสอนวิชาชีพให้ชุมชนได้	✓				

3.1 เกณฑ์การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถาม

กาเครื่องหมาย ✓	ตรงข้อ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓	ตรงข้อ	เห็นด้วยมาก	ให้ 4 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓	ตรงข้อ	เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓	ตรงข้อ	ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓	ตรงข้อ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

3.2 เกณฑ์การพิจารณาทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แต่ละสถาน ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ของเบสต์ ซึ่งแบ่งไว้

3 ช่วง ดังนี้ (Best. 1977 : 174. - 175)

3.6667 - 5.0000	มีค่าอยู่ในระดับสูง
2.3334 - 3.6666	มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
1.0000 - 2.3333	มีค่าอยู่ในระดับต่ำ

4. การเก็บรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 การส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำส่ง และขอรับแบบสอบถามคืนจากแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน 2525 ถึงวันที่ 5 กรกฎาคม 2525 แบบสอบถามที่นำส่งทั้งหมด จำนวน 762 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 739 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.98 ดังรายละเอียดตามตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถาม ที่จ่ายไป	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารการศึกษา	25	23	92.00
ครู	264	252	95.45
ผู้ปกครองนักเรียน	205	205	100.00
กรรมการศึกษา	121	115	95.04
กรรมการโรงเรียน			
ชุมชน	105	102	97.14
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	42	42	100.00
รวม	762	739	96.98

4.2 การจัดการกับข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 739 ฉบับ ปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจาก ตอบไม่ครบทุกข้อคำถาม จำนวน 23 ฉบับ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 716 ฉบับ มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การให้คะแนนแยกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพ
ด้านการเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติและคุณธรรม ด้านความเป็นประชาธิปไตย
และด้านการปฏิบัติงานทั่วไป จากนั้นได้วิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความแปรปรวน โดยจำแนกตามตัวแปรที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์

ตัวแปร	จำนวน		
	ต่ำกว่า 3 ปี	3 ปีขึ้นไป	รวม
ผู้บริหารการศึกษา	10	13	23
ครู	78	174	252
ผู้ปกครองนักเรียน	68	124	192
กรรมการศึกษา	42	69	111
กรรมการโรงเรียนชุมชน	28	68	96
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	16	26	42
รวม	242	474	716

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องหมาย

5.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ ใช้วิธีการแจกแจงที

(t - distribution)

$$\text{ใช้สูตร } t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

- เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ
 $\bar{X}_H$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 n_H แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
 n_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

(ดูน สายยศ และอังสนา สายยศ 2524 : 187)

5.1.2 หากความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha Coefficient)

$$\text{ใช้สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_x^2} \right]$$

- เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
 S_x^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

(Cronbach. 1970 : 161)

5.2 สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{ใช้สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(Ferguson. 1976 : 47)

5.2.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance)

$$\text{ใช้สูตร } s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(Ferguson. 1976 : 64)

5.2.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$\text{ใช้สูตร } s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(Ferguson. 1976 : 64)

5.2.4 ทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
(One - way Classification)

$$\text{ใช้สูตร} \quad F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - Distribution
 MS_b แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 101)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่ (Post - Hoc Comparison) ใช้วิธี S - Method ของ Scheffe (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 109 - 110)

5.2.5 ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 โดยการแจกแจงที (t - distribution)

$$\text{ใช้สูตร} \quad t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
 S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
 n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

(Edwards. 1954 : 372)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ จะดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

สัญลักษณ์และข้อความย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ความดีชนะ ของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}_1$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ของ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา
$\bar{X}_2$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนของ กลุ่มครู
$\bar{X}_3$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนของ กลุ่มครูปกครองนักเรียน
$\bar{X}_4$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนของ กลุ่มกรรมการศึกษา
$\bar{X}_5$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนของ กลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชน
$\bar{X}_6$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
F	แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - Distribution
t	แทน ค่าที่จะพิจารณาใน t - distribution
SS	แทน Sum of Square

MS	แทน Mean Square
df	แทน degree of freedom
s^2	แทน ค่าความแปรปรวน
S	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\hat{\psi}$	แทน ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
$\sigma^2_{\hat{\psi}}$	แทน ค่าความแปรปรวนของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย
การสอน	แทน คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน
บุคลิก	แทน คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
ผู้นำ	แทน คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ
ประพจน์	แทน คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม
มนุษยสัมพันธ์	แทน คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
ประชาธิปไตย	แทน คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย
ทั่วไป	แทน คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป
ก. ศึกษา	แทน กรรมการศึกษา
ก. ชุมชน	แทน กรรมการโรงเรียนชุมชน
กำนัน	แทน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
ผู้ปกครอง	แทน ผู้ปกครองนักเรียน
คุณลักษณะ	แทน คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน

ลำดับขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ จะเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้าน

ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้ง ๗ กำนัน
ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยเพื่อการแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ ดังนี้

3.6667 - 5.0000 มีค่าอยู่ในระดับสูง
2.3334 - 3.6666 มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
1.000 - 2.3333 มีค่าอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการ
โรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

คุณลักษณะรุกราน ต่าง ๆ		การสอน	บุคลิก	ผู้นำ	มนุษย้า	ประพฤติ	ประชา- ธิปไตย	ทั่วไป
ตัวแปร								
	N	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
ผู้บริหาร	23	4.5913	4.3092	4.3575	4.3662	4.5279	4.4988	4.4396
ครู	252	4.5796	4.3875	4.3391	4.3849	4.4518	4.5205	4.3977
ผู้ปกครอง	192	4.4094	4.2992	4.2488	4.2828	4.4323	4.3542	4.3802
ก. ศึกษา	111	4.4576	4.2422	4.3063	4.3532	4.4221	4.4037	4.4004
ก. ชุมชน	96	4.4322	4.2048	4.1666	4.2865	4.2515	4.3532	4.3843
กำนัน	42	4.4095	4.2169	4.2195	4.3595	4.3877	4.3225	4.3809

ข้อมูลในตาราง 7 แสดงว่า คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอนและ
บุคลิกภาพมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.4094 - 4.5913 และ 4.2048 -
4.3875 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติกและคุณธรรม มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.1666 - 4.3575, 4.2828 - 4.3849 และ 4.2515 - 4.5279 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตยมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.3225 - 4.5205 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.3802 - 4.4396

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้าน ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปรากฏว่า คะแนนรวมเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน ผู้นำและผู้ใหญ่บ้าน มีค่าอยู่ในระหว่าง 3.6667 - 5.0000 ซึ่งเป็นค่าในระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน ผู้นำและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติกและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไปอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม

การวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มว่ามีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนในแต่ละด้านแตกต่างกันจริงหรือไม่ อย่างไร

ตาราง 8 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนค่าน
การจัดการเรียนการสอน ความทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	376.47	75.29	11.18 **
ภายในกลุ่ม	710	4,777.32	6.73	
รวม	715	5,153.79		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F_{.01} (5, 710) = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
นักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะ
ของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็น
ไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2

เพื่อตรวจสอบดูว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน
ผู้วิจัยจึงทดสอบด้วยการทำ Post - Hoc Comparison วิธี S - Method ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่ม	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_4$	$\bar{X}_5$	$\bar{X}_6$
	45.91	45.73	44.09	44.57	44.32	44.09
$\bar{X}_1$		0.18	1.82	1.34	1.59	1.82
$\bar{X}_2$			1.64**	1.16**	1.41**	1.64*
$\bar{X}_3$				0.48	0.23	0.00
$\bar{X}_4$					0.25	0.48
$\bar{X}_5$						0.23

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะครูด้านการจัดการเรียนการสอน
ตามตาราง 9 พบว่า ครูกับผู้บริหารนักเรียน ครูกับกรรมการศึกษา ครูกับกรรมการ
โรงเรียนชุมชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ครูกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับกรรมการศึกษา กรรมการศึกษากับกรรมการโรงเรียน
ชุมชน กรรมการโรงเรียนชุมชนกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ
ครูโรงเรียนชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สำหรับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทัศนะแตกต่างกันมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มครูกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนะแตกต่างกันในเรื่อง

1.1 สามารถคิดแปลงและสัมพันธ์เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับผู้เรียนหรือความต้องการของท้องถิ่น

1.2 สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน

1.3 สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น

1.4 กระจ่รอรนต่อการสอน

1.5 รูเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถ่องแท้

1.6 คนควาหาความรู้อยู่เสมอ

2. กลุ่มครูกับกลุ่มกรรมการศึกษา มีทัศนะแตกต่างกันในเรื่อง

2.1 กระจ่รอรนต่อการสอน

2.2 รูเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถ่องแท้

2.3 สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น

2.4 สามารถนำทรัพยากรบุคคลในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัด

การเรียนการสอน

2.5 สามารถคิดแปลงหรือสัมพันธ์เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับผู้เรียนหรือความต้องการของท้องถิ่น

2.6 คนควาหาความรู้อยู่เสมอ

2.7 สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน

2.8 สอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้

3. กลุ่มครูและกลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชน มีทัศนะแตกต่างกันในเรื่อง

3.1 สอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.2 คนควาหาความรูเพิ่มเติมอยู่เสมอ

- 3.3 สามารถใช้ภาษาไทยได้ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน
- 3.4 สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
4. กลุ่มครูกับกลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะแตกต่างกันในเรื่อง
- 4.1 คนหาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 4.2 สามารถใช้ภาษาไทยได้ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน
- 4.3 กระตือรือร้นต่อการสอน
- 4.4 วางแผนการสอนอย่างมีระบบ

ตาราง 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ตำบลคึกคักทาง ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการ
ศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	5	279.45	55.89	2.76
	710	14,332.71	20.18	
รวม	715	14,612.16		

$$F_{.01} (5, 710) = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 10 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตำบลคึกคักทาง แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านบุคลิกภาพทาง ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชน ด้านการเป็นผู้นำ ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	216.01	43.20	2.04
ภายในกลุ่ม	710	15,032.64	21.17	
รวม	715	15,248.65		

$$F_{.01 (5,710)} = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 11 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการเป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
คานมณทยสัมพันธ์ ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการ
ศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	145.62	29.12	1.02
ภายในกลุ่ม	710	20,233.82	28.49	
รวม	715	20,379.44		

$$F_{.01 (5,710)} = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนคานมณทยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนคานมณทยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ด้านความประพฤติและคุณธรรม คำนวณค่าของ F ของผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	161.44	32.28	2.31
ภายในกลุ่ม	710	9,926.91	13.98	
รวม	715	10,088.35		

$$F_{.01} (5, 710) = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 13 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อ
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านความประพฤติและคุณธรรม แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อ
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านความประพฤติและคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ด้านการความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	623.36	124.68	4.32**
ภายในกลุ่ม	710	20,492.28	28.86	
รวม	715	21,115.64		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F_{.01} (5, 710) = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 14 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
นักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะ
ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2

เพื่อตรวจสอบดูว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่
แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทดสอบด้วยการทำ Post - Hoc Comparison วิธี S - Method
ดังต่อไปนี้

6. รับผิดชอบหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย

7. ยึดหลักการมากกว่าตัวบุคคล

ตาราง 15 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครู
โรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้บริหารศึกษา ครู
ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่ม	$\bar{X}_1$ 49.47	$\bar{X}_2$ 49.72	$\bar{X}_3$ 47.89	$\bar{X}_4$ 48.44	$\bar{X}_5$ 47.88	$\bar{X}_6$ 47.55
$\bar{X}_1$		- 0.25	1.58	1.03	1.59	1.92
$\bar{X}_2$			1.83**	1.28	1.84	2.17
$\bar{X}_3$				- 0.55	0.01	0.34
$\bar{X}_4$					0.56	0.89
$\bar{X}_5$						0.33

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตามตาราง 15 พบว่า ครูกับผู้ปกครอง
นักเรียน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านความเป็น
ประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งกลุ่มครูกับ
กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่

1. เคารพและปฏิบัติตามมติที่ประชุม
2. ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของคนอื่น
3. หลีกเลี่ยงการใช้สิทธิพิเศษ
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. ปฏิบัติงานโดยยึดหลักของเหตุผล
6. รับผิดชอบต่อหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย
7. ยึดหลักการมากกว่าตัวบุคคล

ตาราง 16 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง
กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	8.56	1.71	.08
ภายในกลุ่ม	710	15,141.88	21.33	
รวม	715	15,150.44		

$$F_{.01 (5, 710)} = 3.02$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 16 ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะ
ต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อ
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน

การเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างในตอนนี้ จะเปรียบเทียบโดย
จำแนกตามประสบการณ์ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะเสนอตามลำดับดังนี้

ตาราง 17 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารการศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครู
โรงเรียนชุมชน ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูด้านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	13	46.48	11.47	10	44.70	12.23	1.47
บุคลิกภาพทาง	13	38.76	10.02	10	38.80	19.95	0.02
การเป็นผู้นำ	13	39.46	10.44	10	38.90	18.87	0.66
มนุษยสัมพันธ์	13	44.85	16.47	10	42.10	14.98	1.66
ความประพฤติและคุณธรรม	13	32.07	4.91	10	31.20	5.95	0.89
ความเป็นประชาธิปไตย	13	49.07	17.24	10	49.47	13.07	0.25
การปฏิบัติงานทั่วไป	13	40.00	15.66	10	39.90	5.65	0.06

จากตาราง 17 ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานใน
โรงเรียนชุมชนมาก กับผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชน
น้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ
มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้าน
การปฏิบัติงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์
การทำงานในโรงเรียนชุมชนต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบทักษะของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูด้านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	174	46.02	12.84	78	45.06	16.01	1.81
บุคลิกภาพทาง	174	39.66	14.27	78	39.08	14.93	1.12
การเป็นผู้นำ	174	39.41	17.29	78	38.25	19.11	2.04 *
มนุษยสัมพันธ์	174	44.02	23.28	78	43.26	27.22	1.12
ความประพฤติและคุณธรรม	174	31.25	12.43	78	30.96	12.22	0.63
ความเป็นประชาธิปไตย	174	49.83	23.46	78	49.50	22.96	0.52
การปฏิบัติงานทั่วไป	174	39.62	18.92	78	39.50	19.84	0.19

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 18 ปรากฏว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทักษะต่อคุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทักษะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมากกับครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทักษะต่อคุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน

บุคลิกภาพทาง มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติกและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะ
 ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับครูที่มี
 ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

สำหรับคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการเป็นผู้นำ ซึ่งกลุ่มครูผู้มีประสบการณ์
 มากและกลุ่มครูผู้มีประสบการณ์น้อย มีทัศนคติแตกต่างกันไ้แก่ ครูต้องมีฐานะทางการเงินดี

ตาราง 19 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
 ชุมชน ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูด้านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	124	44.42	22.96	68	43.50	32.13	1.14
บุคลิกภาพทาง	124	38.99	23.81	68	38.15	21.50	0.03
การเป็นผู้นำ	124	38.29	23.45	68	38.12	21.89	0.24
มนุษยสัมพันธ์	124	42.76	33.46	68	42.94	27.32	0.26
ความประพฤติกและคุณธรรม	124	31.23	13.59	68	30.66	13.72	1.04
ความเป็นประชาธิปไตย	124	47.93	37.48	68	47.84	33.16	0.10
การปฏิบัติงานทั่วไป	124	39.60	26.78	68	39.08	24.05	0.69

จากตาราง 19 ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทำงานของ
 โรงเรียนชุมชนมาก กับผู้ปกครองที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชน
 น้อย มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนในด้านการจัดการเรียนการสอน
 บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติกและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย
 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ
การทำงานของโรงเรียนชุมชนต่างกัน มีทัศนคติคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 เปรียบเทียบทัศนคติของกรรมการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
ชุมชน ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูท่านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	69	46.82	11.78	42	43.71	20.82	4.71**
บุคลิกภาพทาง	69	38.28	24.93	42	38.00	26.33	0.28
การเป็นผู้นำ	69	38.97	19.07	42	36.40	19.19	0.67
มนุษยสัมพันธ์	69	43.41	33.86	42	43.47	28.43	0.31
ความประพฤติและคุณธรรม	69	30.98	15.03	42	30.90	17.21	0.10
ความเป็นประชาธิปไตย	69	48.93	26.63	42	47.64	35.80	1.16
การปฏิบัติงานทั่วไป	69	39.75	21.26	42	39.36	15.71	0.47

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 20 ปรากฏว่า กรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก
กับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนคติคุณลักษณะที่พึง
ปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

ส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม
ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ปรากฏว่ากรรมการศึกษาที่มี

ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงว่า กรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติ และคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป กรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยมีทัศนะไม่แตกต่างกัน

สำหรับคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งกลุ่มกรรมการศึกษามีประสบการณ์มาก กับกลุ่มกรรมการศึกษามีประสบการณ์น้อย มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ครูต้องมีความกระตือรือร้นต่อการสอน

ตาราง 21 เปรียบเทียบทัศนะของกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูด้านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	68	44.17	23.08	28	44.67	26.67	0.04
บุคลิกภาพทาง	68	37.91	25.14	28	37.67	17.18	0.24
การเป็นผู้นำ	68	37.69	28.68	28	37.04	21.88	0.54
มนุษยสัมพันธ์	68	42.63	33.67	28	43.42	18.03	0.74
ความประพฤติและคุณธรรม	68	29.73	17.43	28	29.82	17.48	0.09
ความเป็นประชาธิปไตย	68	47.88	27.86	28	46.17	33.41	2.94**
การปฏิบัติงานทั่วไป	68	39.79	19.31	28	38.64	16.31	1.24

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 21 ปรากฏว่า กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกท่าทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ปรากฏว่า กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงว่า กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ซึ่งกลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์มาก กับกลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์น้อย มีทัศนคติไม่แตกต่างกันคือ การจัดการเรียนการสอน บุคลิกท่าทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม และการปฏิบัติงานทั่วไป

สำหรับคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งกลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์มาก กับกลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์น้อย มีทัศนคติแตกต่างกันได้แก่ ครูต้องปฏิบัติงานโดยยึดหลักการมากกว่าตัวบุคคล

ตาราง 22 เปรียบเทียบทัศนะของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์

คุณลักษณะของครูด้านต่าง ๆ	3 ปีขึ้นไป			ต่ำกว่า 3 ปี			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
การจัดการเรียนการสอน	26	44.23	38.74	16	44.44	26.97	0.12
บุคลิกภาพทาง	26	37.88	23.30	16	38.06	15.52	0.08
การเป็นผู้นำ	26	38.65	28.79	16	36.87	24.12	0.70
มนุษยสัมพันธ์	26	43.85	27.30	16	43.18	16.82	0.32
ความประพฤติและคุณธรรม	26	30.76	17.54	16	30.63	13.12	0.08
ความเป็นประชาธิปไตย	26	47.85	33.49	16	47.06	22.59	0.48
การปฏิบัติงานทั่วไป	26	39.54	31.22	16	39.25	26.86	0.17

จากตาราง 22 แสดงว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชนมาก กับกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชนต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของบุคคลสามกลุ่ม คือ ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน ในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบว่า กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มครู และกลุ่มประชาชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน แตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการสุ่มจากบุคคลสามกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และอาจารย์ใหญ่ทุกคนของโรงเรียนชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวน 23 คน กลุ่มครูได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวน 252 คน กลุ่มประชาชนแยกเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ที่มีภูมิลำเนาในเขตที่ตั้งโรงเรียนชุมชน ซึ่งทำการศึกษ จำนวน 192 คน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชนได้จากผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งดังกล่าวนั้นในโรงเรียนชุมชนซึ่งทำการศึกษ จำนวน 111 คน และ 96 คน ตามลำดับ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ได้จากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ซึ่งโรงเรียนชุมชนที่ทำการศึกษตั้งอยู่จำนวน 42 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 716 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งได้จากการประสมประสานระหว่าง แบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบกับ กลุ่มตัวอย่างชั้นแรกที่โรงเรียนชุมชนบ้านเขว้า อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 58 คน กับผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ของกรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2516 : 4 - 10) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 86 - 90) พูลสุข สังขรุ้ง (พูลสุข สังขรุ้ง 2520 : ภาคผนวก) ประโยชน์ จันทร์โชติ (ประโยชน์ จันทร์โชติ 2520 : ภาคผนวก) มาณพ ภาณุทวีไลธรรม (มาณพ ภาณุทวีไลธรรม 2520 : ภาคผนวก ข) แบบสอบถาม คุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนที่สร้างขึ้นนี้ เป็นแบบสอบถามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนเจ้าค่าน (65 ข้อย่อย) คือ การจัดการเรียน การสอน บุคลิกภาพ การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็น ประชาธิปไตย และค่านการปฏิบัติงานทั่วไป แบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ใช้วิธีการทางสถิติ คำนวณหาสิ่งต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ความแปรปรวน และความเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2. ใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็นของลิเคอร์ต (Likert) ประเมินทัศนะ ของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน ถิ่นและ ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. นำค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแต่ละด้าน โดยจำแนกตามตัวแปร ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. ใช้ F - test ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เมื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกันจริง ก็ทดสอบด้วยการ ทำ Post - Hoc Comparison วิธี S - Method

5. ใช้ t - test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติกลุ่ม ตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน โดยจำแนกตามประสบการณ์ ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียน ชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและ คุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานทั่วไป อยู่ในเกณฑ์สูง

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

2.1 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่

2.1.1 คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ด้านนี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ปรากฏว่า ครูกับผู้ปกครองนักเรียน ครูกับกรรมการศึกษา ครูกับกรรมการโรงเรียนชุมชน มีทัศนะต่อคุณลักษณะ

ค่านี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนค่านี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูกับผู้บริหารการศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะค่านี้ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย

ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะค่านี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ปรากฏว่า ครูกับผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนะต่อคุณลักษณะค่านี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคนอื่น ๆ มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาค่านี้ ไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ซึ่งกลุ่มผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกัน คือ

3.1.1 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมากกับครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ปรากฏว่าครูโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งหกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.1.2 กรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมากกับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึง

ปรารภของครูโรงเรียนชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติ และคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานทั่วไป ปรากฏว่า กรรมการศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูทั้งหกด้านไม่แตกต่างกัน

3.1.3 กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ปรากฏว่า กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะทั้งหกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้านไม่แตกต่างกันคือ

3.2.1 ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.2 ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชนมากกับผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.3 กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดปรารถนาให้ครูโรงเรียนชุมชนมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

- 1.1 คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน
- 1.2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทาง
- 1.3 คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำ
- 1.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.5 คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม
- 1.6 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย
- 1.7 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 86 - 87) และ ประโยชน์ จันทรโชติ (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 : 66 - 68) ซึ่งพบว่า คุณลักษณะของครูที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองต้องการคือ คุณลักษณะด้านการสอน ด้านคุณธรรมและศีลธรรม ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

2. เกี่ยวกับการเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้าน

2.1 การที่ครูกับผู้บริหารการศึกษามีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูและผู้บริหารการศึกษาต่างก็ทราบบทบาทและลักษณะของงานในหน้าที่ซึ่งต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี ประกอบกับข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอนล้วนแต่

เป็นคุณลักษณะซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกลุ่มครูและผู้บริหารการศึกษาจึงมีความเห็นคล้อยตามข้อความเหล่านั้น

ส่วนการที่ครูกับผู้บริหารของนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกัน น่าจะเกิดจากความแตกต่างทางด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ครูในฐานะผู้ประกอบอาชีพด้านการสอน อาจมีทัศนะต่อคุณลักษณะครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นเรื่องคุณภาพของตัวครูผู้สอน เช่น การมีความรอบรู้ในวิชาที่ทำการสอน ความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน ขณะที่กลุ่มผู้บริหารของนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน อาจแสดงทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนในฐานะผู้รับบริการ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน จึงมีทัศนะในลักษณะการคาดหวังด้านผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นสำคัญ

2.2 การที่กลุ่มครูกับผู้บริหารของนักเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน อาจมีสาเหตุจาก กลุ่มครูมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการรวมวางแผนการดำเนินงานอยู่เป็นประจำ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลให้กลุ่มครูมีความเข้าใจในกระบวนการทางประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มผู้บริหารซึ่งโดยทั่วไปจะไม่มีเวลาพบปะ พูดคุย หรือประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ มากนัก

3. เกี่ยวกับการเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนจำแนกตามประสบการณ์

3.1 การที่ครูโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนมากกว่ากับครูโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการเป็นผู้นำแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ครูที่ทำงานในโรงเรียนชุมชนมานานมีความเข้าใจบทบาทการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเรื่องต่อไปนี้ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย คือ

3.1.1 การให้บริการการศึกษาแก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นต้นว่า จัดห้องสมุดสำหรับประชาชน จัดการศึกษาผู้ใหญ่ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การสอนแบบ เบ็ดเสร็จ การจัดกลุ่มสนใจอาชีพต่าง ๆ

3.1.2 การจัดโรงเรียนเป็นแหล่งชุมชน ให้ชุมชนมาใช้บริการด้านอาคาร สถานที่ของโรงเรียนพร้อมด้วยสิ่งของอื่น ๆ ของโรงเรียน

3.1.3 การร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ในตำบลต่าง ๆ ให้ดีขึ้น อาทิเช่น การอนามัย อาชีพ การคมนาคม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น (บริการ วุฒินันท์ 2525 : 28 - 29)

3.2 การที่กรรมการศึกษาซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกัน อาจเกิดจาก กรรมการศึกษากลุ่มที่มีประสบการณ์มาก ได้ทราบสมรรถภาพการสอนของครูแต่ละคนเป็นอย่างดี ซึ่งผิดกับกรรมการศึกษากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยที่ยังไม่สามารถ แยกแยะ สมรรถภาพ ความต่าง ๆ ของครูโรงเรียนชุมชนที่ตนเกี่ยวข้องได้

3.3 การที่กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนมาก กับกรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนชุมชนน้อย มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างกัน น่าจะมีสาเหตุมาจาก กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์มาก ได้ร่วม ฝึกวิธีการแบบประชาธิปไตยกับคณะครู และบุคคลอื่น ๆ มากกว่ากรรมการโรงเรียนชุมชน ที่มีประสบการณ์น้อย วิธีการฝึกความเป็นประชาธิปไตยของโรงเรียนชุมชน เช่น การประชุม ปรึกษาหารือระหว่างกรรมการและคณะครูโรงเรียนชุมชน เกี่ยวกับการวางแผนงานต่าง ๆ ของโรงเรียนชุมชน การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้งกันด้วยเหตุผลเมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะส่งผลให้กรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์มาก เข้าใจ กระบวนการและวิธีการทางประชาธิปไตย ดีกว่ากรรมการโรงเรียนชุมชนที่มีประสบการณ์น้อย

3.4 การที่ผู้ปกครองนักเรียน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีประสบการณ์การ เกี่ยวข้องกับการทำงานในโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครู โรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดท่าน ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า คุณลักษณะที่นำไปสอบถาม นั้นล้วนแต่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครู ซึ่งจะยังผลให้ครูโรงเรียนชุมชนปฏิบัติหน้าที่ ได้เป็นอย่างดี และผลการวิจัยนี้คล้ายกับการผลการวิจัยของ มาฉพ ภาสศิริไธธรรม (มาฉพ ภาสศิริไธธรรม 2520 : 58) ซึ่งพบว่า ผู้ปกครอง ต้องการครูที่มีสมรรถภาพ ด้านการสอน มนุษยสัมพันธ์ และด้านการเป็นผู้นำ และผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น (จังหวัดพิษณุโลก - สุโขทัย) ของพูนสุข สังขรุ้ง ซึ่งพบว่า ผู้บริหาร ครู และประชาชน ต้องการครูที่มีคุณลักษณะด้านการสอนและวิชาการ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ การปกครองและสัมพันธ์ภาพกับนักเรียน และคุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม (พูนสุข สังขรุ้ง 2520 : 123 - 125)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

1. การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในโรงเรียนชุมชน ควรพิจารณาคัดเลือก จากผู้ที่มีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ การจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การ เป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และการ ปฏิบัติงานทั่วไป
2. การใช้บุคลากรในโรงเรียนชุมชน ควรคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน เป็นอันดับแรก
3. การทำงานของครูโรงเรียนชุมชนจะประสพผลดียิ่งขึ้น ถ้าหากครูได้ศึกษา ทัศนคติของคนในชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้อง ตามทัศนคติของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

บรรณานุกรม

กมล ประสิทธิ์สา และคนอื่น ๆ โรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร 2512, 198 หน้า
 กอ สวัสดิ์พาณิชย์ "ครูกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา" ป.ศ.ร. 2519 ไซยวัฒนา
 การพิมพ์ 2519, หน้า 1 - 7

_____ "คำบรรยายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในการประชุมครูใหญ่
 อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง" วิทยาสาร
 25 : 25 - 28 สิงหาคม 2517

การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดหา
 แบบเรียนอุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน การจัดอาหารกลางวัน และการปรับปรุง
 โรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชน กันยายน 2524

การฝึกหัดครู, กรม "ลักษณะครูที่ดี" โครงการวิจัยลักษณะของครูที่ดี (แบบสอบถาม)
 2516, 10 หน้า

เกรียง เอี่ยมสกุล "คำขวัญ" วิทยาสาร 14 : 8 - 9 ตุลาคม 2505

โกเบิล นอร์มัน เอ็ม และ เจมส์ เอฟ ปอร์เตอร์ "ครูกับการพัฒนาชุมชน" ใน การ
 เปลี่ยนแปลงบทบาทครู แปลโดย พินทิพย์ ทองเจริญ และคนอื่น บพิธการพิมพ์
 2524, 223 หน้า

โกวิท วารีกุล "ภาระหน้าที่ของโรงเรียนชุมชน" ประชาบาล 6 : 2 - 3, 44 -
 45 กันยายน 2516

_____ "แนวทางปฏิบัติในโรงเรียนชุมชน" ประชาบาล 3 : 2 - 3 มิถุนายน 2515

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา วัฒนาพานิช 2518, 142 หน้า

เจริญ โภคผล สำรวจวิธีการและผลการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียน
 ประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชน เขตการศึกษา 10 ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2508, 181 หน้า อักสาเนา

ชูสง่า ฤทธิประศาสน์ "ผลการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในระยะที่ผ่านมา" ประชาบาล
 8 : 52 - 53 พฤศจิกายน 2516

การา ที่ปะบาล การศึกษากับการพัฒนาชุมชน วิชาพาณิช 2521, 291 หน้า
 ทนงศักดิ์ คุ้มไชน่า กิจกรรมและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519,
 100 หน้า อักสำเนา

ทองใบ แพบทาบ คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน นครราชสีมา ตราเลือกการพิมพ์
 2521, 102 หน้า

รัชช ทนโตกลาส บทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยต่อการพัฒนาชุมชน : เขตการศึกษาที่ 12 วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 2521, 136 หน้า อักสำเนา

ธานินทร์ ญาณพิทักษ์ "ความเป็นมาของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทย" วิทยาสาร
 44 : 20 - 21 พฤศจิกายน 2511

ธีระยุทธ เสนิงส์ ณ อุษยา "บทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน" ใน การศึกษากับชีวิตและชุมชน เล่ม 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523, 294 หน้า

นพพร ไชยระโยธิน สถานการณ์ของการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนที่มีบทบาทของโรงเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
 2521, 124 หน้า อักสำเนา

นันทนา อันศิริ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ก.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 69 หน้า อักสำเนา

นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์ "โรงเรียนชุมชน" ประชาศึกษา 3 : 37 - 41 ตุลาคม 2517

นิภา เพชรสม ความคิดเห็นของครูประจำการและนักศึกษาคูในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตและหน้าที่ของครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ก.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 65 หน้า อักสำเนา

นิรันดร์ จรจิตร ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน เขตการศึกษา 2 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร 2520, 112 หน้า อักสำเนา

บริการ วุฒินันท์ "โรงเรียนชุมชนรูปแบบการพัฒนา" มิตรครู 11 : 28 - 32

มิถุนายน 2525

บริบูรณ์ สุทธิสุภา เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
58 หน้า อักสำเนา

บุญถิ่น อัคราการ "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต" เอกสารชุดเผยแพร่การศึกษา
10 : 1 - 18 ตุลาคม 2515

บุญสนอง ไกรเนตร การเปรียบเทียบบุคลิกด้านความต้องการ Personality Needs
ระหว่างผู้ศึกษาวิชาครูและวิชาพยาบาล ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515, 136 หน้า อักสำเนา

บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, วิทยาลัยครู ลักษณะของครูที่ดีที่สังคมต้องการ โรงพิมพ์สามมิตร
2518, 127 หน้า

บำเพ็ญ วงศ์แก้ว "ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี" ศึกษาศาสตร์ 3 : 43 - 45
มิถุนายน - กันยายน 2522

ประกอบ คูปรัตน์ เอกสารประกอบคำบรรยายรายวิชา ED. 404 : โรงเรียนและชุมชน
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518, 137 หน้า
ประโยชน์ จันทร์โชติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 115 หน้า
อักสำเนา

ปรีชา นิพนธ์พิทยา การดำเนินงานโรงเรียนชุมชน เขตการศึกษา 1 วิทยานิพนธ์ ค.ม.
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 159 หน้า อักสำเนา

ผาณิต บิลมาศ คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์
ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 329 หน้า อักสำเนา

พัชรี สาริกบุตร การสำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 76 หน้า (ไม่ครบหน้า)

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ โรงเรียนและชุมชน โรงพิมพ์อักษรไทย 2524, 236 หน้า
 พูลสุข สังขรุ่ง ลักษณะของครูที่เหมาะสมกับท้องถิ่น (พิษณุโลก - สุโขทัย) วิทยาลัยครู

พิบูลย์สงคราม พิษณุโลก 2520, 129 หน้า

ไพบูลย์ อินทรวีชา "ครู : แม่พิมพ์ เรือจ้าง หรืออภิชยามิตร" วารสารสภาการศึกษา
แห่งชาติ 1 : 42 - 64 สิงหาคม 2515

กัญญา สาทร หลักการศึกษาศาสตร์ สุภา 2521, 392 หน้า

มงคล ศรีไพรวรรณ สันน์ อินทรประเสริฐ และนำทรัพย์ จันทน์หอม คู่มือบริหาร

โรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร 2515, 405 หน้า

มหาดไทย, กระทรวง ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญบ้าน พ.ศ. 2524

เอกสารอัครสำเนา, 6 หน้า

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนัน พ.ศ. 2524 เอกสาร

อัครสำเนา, 5 หน้า

มณฑา ปิยะมาตา การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนคร ธนบุรี ปทุมธานีพนธ์

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2511, 133 หน้า อัครสำเนา

มาดพ ภาณีทวีไลธรรม สมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังกัดต้องการในจังหวัดสกลนครและ

นครพนม ปทุมธานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 81

หน้า อัครสำเนา

"ระเบียบแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ" การประถมศึกษา 25 กุมภาพันธ์ 2525, หน้า 3

ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 หวิกิจ

การพิมพ์ 2524, 257 หน้า

ลอม ไชยศรี คุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมต้น โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2510 วิทยานิพนธ์ ก.บ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510,

57 หน้า อัครสำเนา

วันดี วุฒิโชค คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุปาลในทัศนะของครูใหญ่ ครูและผู้ปกครอง
 ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.บ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2522, 127 หน้า อักส่าเนา

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย กองวิจัยทางการศึกษา สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524, 181 หน้า อักส่าเนา
 ศึกษาธิการ, กระทรวง หนังสือควนมากที่ ศธ. 1403/10568 เรื่อง การสำรวจข้อมูล
เพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการปรับปรุงโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ให้เป็นโรงเรียนชุมชน และโครงการอาหารกลางวัน ลงวันที่ 30 มิถุนายน
 2524

สนั่น อินทรประเสริฐ และนำทรัพย์ จันทน์หอม "แนวทางการบริหารโรงเรียนชุมชน"
 วิทยาการเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2515, หน้า 207 - 230
 สนิท ยี่รงค์ "โรงเรียนชุมชน" ประชาบาล 9 : 2 - 3, 44 - 47 ธันวาคม 2512
 สนิท สุวรรณทัต เนย วงศ์อุทุม และเจริญ โภคผล หลักและแนวกำเนินการโรงเรียน
ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษา เขตการศึกษา 10 อุบลราชธานี 2505,
 150 หน้า

สมบุญ คิดใจเดียว "โรงเรียนชุมชน" จุลสารการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวง
 ศึกษาธิการ, มีนาคม 2523, หน้า 39 - 41

สาร สารทัศน์นันท์ "ครูที่ชนบทต้องการ" ครูสารเขตการศึกษา 9 8 : 7 - 18
 เมษายน 2520

สุจริต เพียรชอบ "บทบาทของครูในการพัฒนาประเทศ" ครูศาสตร์ 1 : 50 - 57
 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2522

สุโขทัย เจริญสุข เทคนิคของความเป็นครู โอเคียนส์ไตร์ 2516, 291 หน้า

สุพิศรา ถักดีประไพ ลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
ประถมสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ ค.บ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2513, 64 หน้า อักส่าเนา

- สุภาวค์ แสงวนิช "บุคลิกภาพ" ศูนย์ศึกษา 4 : 41 - 42 เมษายน 2506
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์ "ความเป็นครู" วิทยาสาร 25 : 7 - 8, 59 กรกฎาคม 2513
- สุวรรณ เนตยากร ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ และ
ลักษณะของครูที่พึงปรารถนาในระดับมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 125 หน้า อัดสำเนา
- อรรถพร พงษ์วาท "โรงเรียนชุมชน : สถาบันเพื่อพัฒนาชนบท" การศึกษายุคใหม่ 64 :
2 - 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2517
- อิสลามสมาคมแห่งประเทศไทย การสำรวจความต้องการเพื่อก่อตั้งโรงเรียนชุมชน
คณะกรรมการสำรวจความต้องการโรงเรียนชุมชน อิสลามวิทยาลัย 2521, 50 หน้า
- Best, John W. Research in Education 3 rd. ed. Englewood Cliffs, New
Jersey, Prentice Hall. 1977. 289 p.
- Biddle, Buece J. "Method and Concept in Classroom Research," Review
of Educational Research. 37 : 436 June, 1967.
- Branham, Mack Carison. "Role Expectation of Elementary Teachers as
Perceived by Principals and Teachers in Low-income School,"
Dissertation Abstracts. 35 : 6060 - A May 1975.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing 3 rd. ed.
Harpper and Row, New York 1970, 740 p.
- Dunhill, James. "Discipline in Classroom," The Character and
Professional and Competence of Teacher. E.L.B.S. : Published,
1965. 139 p.
- Edwards, Allen L. Statistical Methods for Behavioral Sciences. New
York, Rinehart. 1954. 542 p.
- Ferguson, George A. Statistical Methods for Behavioral Sciences. 4 th
ed., New York, McGraw-Hill, 1976. 529 p.
- Hart, Frank W. Teacher and Teaching. New York, The Macmillan Company
1964. 131 p.
- Hearld, James E. and Samuel A. Moore. The Teacher and Administrative
Relationship in School System. New York, The Macmillan Company
1968. 342 p.

- Henjum, Arnold. "A Study of Significance of Student Teachers' Personality Characteristics," Journal of Teacher Education. 2 : 143 - 147 Summer 1969.
- Hignet, Gilbert. The Art of Teaching. London, Methuen and Co. Ltd. 1951. 77 p.
- Hunna, Paul R., and Robert A. Naslund. "The Community School Defined," The Community School. The Fifty - Second Year Book of The National Society for the Study of Education, Part II, University of Chicago Press, Chicago, 1953. 292 p.
- Krach, Robert R., and E. C. Estrabrook 250 Teaching Techniques. The Bruce Publishing, Company, Milwaukee, 1956. 131 p.
- Leeds, C. H. "A Scale for Measuring Teacher - Pupil Attitudes and Teacher Pupil Rapport," Psychological Monographs. 6 : 64 June 1950.
- Myers, Roger A. "Faculty Perception of Student Success in Teacher Education," Journal of Educational Psychology. 5 : 235 - 239, August 1960.
- Odens, Chester W. "Personality Profiles of Successful Inner City Teacher and Appropriateness of Response of Pre - Service Teachers and Differing Profiles of Simulated Inner City Classroom Situations," Dissertation Abstracts. 13 : 194 - A July 1972.. A
- Olsen, Edward G. and Others. School and Community. Prentice - Hall Inc., Englewood Cliffs, N.J., 1958. 534 p.
- Ryans, David G. Characteristics of Teachers. American Council on Education. Washington D.C., 1970. 416 p.
- Steven, Barbara C. "A Study of Inservice Teacher Characteristics," Dissertation Abstracts, 1 : 313 - A July 1974.
- Troyer, Maurice E. Evaluation in Teacher Education. Washington D.C. American Council on Education 1944. 146 p.
- UNESCO Education Mission Report of The Mission to Phillippines. Paris UNESCO 1949. p. 36.
- Uthai Piromruen. A Study of Community School Practice in Some Selected Areas of Bical Region, Phillippines, and Their Implications to Educational Region 10, Thailand. Master's Thesis: Bical Teachers' College, Locsin Albay, Phillippines, 1964. 324 p.
- Witty, Paul. "An Analysis of Personality Traits of the Effective Teachers," Journal of Educational Research. 27 : 662 - 668 May, 1947.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับ
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน
ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ท่านตอบในฐานะ
 - ☐ ผู้ปกครองนักเรียน
 - ☐ กรรมการศึกษา
 - ☐ กรรมการโรงเรียนชุมชน
 - ☐ กำนัน
 - ☐ ผู้ใหญ่บ้าน
 - ☐ ผู้บริหารการศึกษา
 - ☐ ครู/อาจารย์
2. ท่านทำงานหรือเกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียนชุมชน นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา
 - ☐ น้อยกว่า 3 ปี
 - ☐ 3 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังต่อไปนี้

1. เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทุกประการ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นแต่น้อยกว่า ข้อ 1 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง เห็นด้วยมาก
3. เมื่อท่านเกิดความรู้สึกกำกวมระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย หรือเกิดความรู้สึกลังเล ไม่แน่ว่าจะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง เห็นด้วยปานกลาง
4. เมื่อท่านรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับข้อความนั้น ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง ไม่เห็นด้วย
5. เมื่อท่านเกิดความรู้สึกขัดแย้ง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นอย่างรุนแรง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. สนใจหมั่นไต่ถามทุกข์สุข ของนักเรียนและคนในชุมชน					
สมมติว่า ท่านพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับข้อความนี้ทุกประการ ท่านก็ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่อง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง					
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. สนใจหมั่นไต่ถามทุกข์สุข ของนักเรียนและคนในชุมชน	✓				

ต่อไปนี้เป็นปรกแสดงความคิดเห็นของท่าน ขอให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจและกรุณาตอบ
ให้ครบทุกข้อ

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. รู้เนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถ่องแท้					
2. สามารถคิดแปลงและสัมพันธ์เนื้อหาวิชาให้ สอดคล้องกับผู้เรียนหรือท้องถิ่น					
3. สอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติได้					
4. ค้นหาหาความรู้อยู่เสมอ					
5. กระตือรือร้นต่อการสอน					
6. สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน					
7. สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุใน ท้องถิ่น					
8. สามารถนำทรัพยากรบุคคลในชุมชนมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน					
9. จัดสอนวิชาที่ชุมชนต้องการได้					
10. วางแผนการสอนอย่างมีระบบ					
11. มีรูปร่างหน้าตาดี					
12. แต่งกายสุภาพ สะอาดเรียบร้อย					
13. วางตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชน					
14. มีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายสมบูรณ์					
15. เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน					
16. เชื่อมั่นในตนเอง					
17. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง					

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
18. ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี					
19. มีปฏิภาณไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
20. มีความมั่นคงทางครอบครัว					
21. มีฐานะทางการเงินดี					
22. ทำได้ในสิ่งที่พูด และปฏิบัติเป็นตัวอย่างได้					
23. กล้าเผชิญปัญหา					
24. ตรงต่อเวลา					
25. มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์					
26. มีความจริงใจต่อทุกคน					
27. รู้จักการผ่อนปรน ไม่ยึดระเบียบข้อบังคับ จนเกินไป					
28. มีความสามารถในการชักนำ หรือโน้มน้าว ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรม					
29. ให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชน					
30. ให้การต้อนรับและ เป็นกันเองกับสมาชิกต่อ					
31. สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ ในชุมชน					
32. เป็นผู้เริ่มต้นการสนทนา					
33. ทักทายปราศรัยกับทุกคน					
34. ให้บริการแก่ทุกคนอย่าง เท่าเทียมกัน					
35. สามารถเข้ากับผู้นำของชุมชนได้					

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
36. เป็นกันเองและพบปะได้ตลอดเวลา					
37. หมั่นไปเยี่ยมเยียน พบปะ สังสรรค์คนใน ชุมชน					
38. ใช้ความรู้ความสามารถช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาของชุมชนอย่างเต็มที่					
39. ทำตัวเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย					
40. ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จารีต ประเพณี และศาสนา					
41. นำหลักธรรมมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้อื่น					
42. เว้นจากอบายมุขทั้งปวง					
43. ประพฤติตนตามจรรยาและวินัยของครู					
44. เห็นประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ ส่วนตัว					
45. ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
46. เคารพและปฏิบัติตามหน้าที่ประชม					
47. ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของ คนอื่น					
48. หลีกเลี่ยงการใช้สิทธิพิเศษ					
49. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
50. รู้จักการวางแผนและดำเนินการตามแผนนั้น					

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
51. ประชุมปรึกษาหารือหมู่คณะก่อนดำเนินการ ใด ๆ					
52. ปฏิบัติงานโดยยึดหลักของเหตุผล					
53. รู้และใช้สิทธิตามกฎหมาย					
54. รับผิดชอบต่อหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย					
55. รู้จักการประนีประนอม					
56. ยึดหลักการมากกว่าตัวบุคคล					
57. พுகภาษาท้องถิ่นได้					
58. มีความรู้รอบนอกเหนือจากวิชาชีพครู เช่น กฎหมาย การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก ฯลฯ เป็นต้น					
59. สามารถให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพแก่คนในชุมชนได้					
60. ผูกและแนะนำเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย ให้คนในชุมชนได้					
61. ริเริ่ม จัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน					
62. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้					
63. เป็นที่ปรึกษาของชุมชนได้					
64. มีความสามารถในการติดต่อ ประสานงาน กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น					
65. มั่นใจที่จะทำงานให้สำเร็จ					

ภาคผนวก ข

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนและตารางค่าสถิติ

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนที่นำมาสอบถามประกอบด้วยคุณลักษณะ
ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอน มี 10 คุณลักษณะคือ

1. จัดสอนวิชาชีพที่ชุมชนต้องการได้
2. สอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติได้
3. กระตือรือร้นต่อการสอน
4. สามารถชักแปลงและสัมพันธ์เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับผู้เรียนหรือความต้องการของท้องถิ่น

5. รู้เนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถ่องแท้
6. ค้นหาหาความรู้อยู่เสมอ
7. สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน
8. สามารถนำทรัพยากรบุคคลในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

9. สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
10. วางแผนการสอนอย่างมีระบบ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มี 9 คุณลักษณะคือ

1. มีรูปร่างหน้าตาดี
2. แต่งกายสุภาพ สะอาดเรียบร้อย
3. วางตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชน
4. มีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายสมบูรณ์
5. เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน
6. เชื่อมั่นในตนเอง
7. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
8. ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี
9. มีปฏิภาณไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

คุณลักษณะท่านการเป็นผู้นำ มี 9 คุณลักษณะคือ

1. มีความมั่นคงทางครอบครัว
2. มีฐานะทางการเงินดี
3. ทำได้ในสิ่งที่พูด และปฏิบัติเป็นตัวอย่างได้
4. กล้าเผชิญปัญหา
5. ตรงต่อเวลา
6. มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์
7. มีความจริงใจต่อทุกคน
8. รู้จักการผ่อนปรน ไม่ยึดระเบียบข้อบังคับจนเกินไป
9. มีความสามารถในการชักนำ หรือโน้มน้าวผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรม

คุณลักษณะค่านิยมสัมพันธ มี 10 คุณลักษณะคือ

1. ให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชน
2. ให้การยอมรับและเป็นกันเองกับผู้นำติดต่อกัน
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชน
4. เป็นผู้เริ่มต้นการสนทนา
5. หักทวงปราศรัยกับทุกคน
6. ให้บริการแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
7. สามารถเข้ากับผู้นำของชุมชนได้
8. เป็นกันเองและพบปะได้ตลอดเวลา
9. หมั่นไปเยี่ยมเยียน พบปะ สังสรรค์กันในชุมชน
10. ให้ความรู้ความสามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างเต็มที่

คุณลักษณะค่านิยมประเพณีและคุณธรรม มี 7 คุณลักษณะคือ

1. ทำตัวเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย
2. ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จารีตประเพณีและศาสนา

3. นำหลักธรรมมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
4. เว้นจากอบายมุขทั้งปวง
5. ประพฤติตนตามจรรยาและวินัยของครู
6. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว
7. ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย มี 11 คุณลักษณะคือ

1. เคารพและปฏิบัติตามมติที่ประชุม
2. ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของคนอื่น
3. หลีกเลี่ยงการใช้สิทธิพิเศษ
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. รู้จักการวางแผนและดำเนินการตามแผนนั้น
6. ประชุมปรึกษาหารือหาคณะก่อนดำเนินการใด ๆ
7. ปฏิบัติงานโดยยึดหลักของเหตุผล
8. รู้และใช้สิทธิตามกฎหมาย
9. รับผิดชอบหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย
10. รู้จักการประนีประนอม
11. ยึดหลักการมากกว่าตัวบุคคล

คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป มี 9 คุณลักษณะคือ

1. พูดภาษาท้องถิ่นได้
2. มีความรู้รอบนอกเหนือจากวิชาชีพครู เช่น กฎหมาย การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก ฯลฯ เป็นต้น
3. สามารถให้คำแนะนำ ปรึกษา เกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่คนในชุมชนได้
4. ผึกและแนะนำเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ตามกฎหมายให้คนในชุมชนได้

5. ริเริ่ม จัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
6. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้
7. เป็นที่ปรึกษาของชุมชนได้
8. มีความสามารถในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น
9. มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ

ตาราง 23 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าความแปรปรวน		t
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	
1	3.76	2.40	0.63	0.55	5.23
2	3.50	2.90	0.36	1.67	2.40
3	4.03	3.21	0.65	0.63	3.15
4	4.06	3.13	0.42	0.74	3.87
5	4.10	3.11	0.78	0.56	3.54
6	3.86	3.08	0.32	0.81	2.52
7	4.03	3.14	0.72	0.92	2.87
8	4.36	3.55	0.37	0.23	4.50
9	4.54	2.84	0.45	0.58	6.80
10	3.98	2.73	0.88	1.09	3.67
11	3.10	2.26	0.78	0.82	2.80
12	4.16	2.56	0.62	1.63	4.44
13	4.26	3.53	0.41	0.90	2.70
14	3.90	3.07	0.43	0.71	3.32
15	4.13	3.15	0.44	0.63	3.92
16	4.33	3.28	0.45	0.82	3.88
17	4.41	3.09	0.78	0.29	5.28
18	4.37	3.91	0.47	0.44	2.00
19	4.29	3.78	0.71	0.41	1.88
20	4.09	3.17	0.77	0.54	3.41
21	3.83	1.80	0.57	0.92	7.00
22	4.36	3.84	0.37	0.58	2.36

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าความแปรปรวน		t
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	
23	4.22	3.27	0.64	0.82	3.27
24	4.23	3.62	1.08	0.75	1.91
25	4.83	4.01	0.34	0.24	4.55
26	4.31	3.05	0.42	0.45	5.47
27	4.37	3.66	0.28	0.77	2.84
28	4.31	3.71	0.41	0.56	2.50
29	4.66	4.02	0.37	0.28	3.36
30	4.51	4.05	0.42	0.74	1.76
31	4.06	3.38	0.42	0.64	2.72
32	4.35	3.92	0.51	0.31	1.95
33	4.44	3.98	0.37	0.41	2.19
34	4.56	3.99	0.44	0.54	2.37
35	4.37	3.78	0.42	0.62	2.36
36	4.64	3.80	0.58	0.64	3.23
37	3.89	3.21	0.29	0.43	3.24
38	4.08	3.73	0.37	0.27	1.84
39	4.54	3.48	0.68	0.66	3.78
40	4.71	3.29	0.78	0.71	4.89
41	4.55	3.74	0.61	0.45	3.24
42	4.66	2.77	0.37	0.98	6.75
43	3.94	3.15	0.48	0.65	3.16
44	4.05	2.98	0.69	0.58	3.96
45	3.69	2.80	0.72	0.61	3.29

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าความแปรปรวน		t
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	
46	4.32	3.51	0.74	0.94	2.61
47	4.02	2.94	0.37	0.77	4.32
48	3.94	2.73	0.74	0.62	4.32
49	4.58	4.01	0.38	0.54	2.47
50	4.62	3.98	0.78	0.79	2.13
51	3.94	3.04	0.55	0.60	3.46
52	3.98	3.31	0.61	0.42	2.68
53	4.41	4.01	0.36	0.28	2.10
54	4.66	4.08	0.48	0.37	2.64
55	4.73	4.02	0.23	0.28	4.17
56	4.66	4.08	0.36	0.39	2.76
57	4.05	3.61	0.53	0.39	1.91
58	3.76	2.66	0.82	0.52	3.93
59	4.06	2.63	0.88	0.99	4.76
60	3.66	2.30	0.97	0.68	4.38
61	3.86	2.17	0.32	1.25	5.63
62	4.20	3.27	0.64	1.03	3.00
63	3.83	3.01	0.83	0.62	2.83
64	4.03	3.09	0.65	0.67	3.48
65	4.36	3.03	0.37	0.63	5.54

ตาราง 24 แสดงวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม
ด้านการจัดการเรียนการสอน

$\bar{y}$	$\hat{\sigma}_{\bar{y}}$	$\frac{ \bar{y} }{\hat{\sigma}_{\bar{y}}}$
$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ 45.91 - 45.73 = 0.18	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{252} \right)} = 0.56$	0.32
$\bar{X}_1 - \bar{X}_3$ 45.91 - 44.09 = 1.82	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{192} \right)} = 0.57$	3.19
$\bar{X}_1 - \bar{X}_4$ 45.91 - 44.57 = 1.34	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{111} \right)} = 0.59$	2.27
$\bar{X}_1 - \bar{X}_5$ 45.91 - 44.32 = 1.59	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{96} \right)} = 0.60$	2.65
$\bar{X}_1 - \bar{X}_6$ 45.91 - 44.09 = 1.82	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{42} \right)} = 0.67$	2.72
$\bar{X}_2 - \bar{X}_3$ 45.73 - 44.09 = 1.64	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{192} \right)} = 0.25$	6.56**
$\bar{X}_2 - \bar{X}_4$ 45.73 - 44.57 = 1.16	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{111} \right)} = 0.29$	4.00**
$\bar{X}_2 - \bar{X}_5$ 45.73 - 44.32 = 1.41	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{96} \right)} = 0.31$	4.55**
$\bar{X}_2 - \bar{X}_6$ 45.73 - 44.09 = 1.64	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{42} \right)} = 0.43$	3.81*
$\bar{X}_3 - \bar{X}_4$ 44.09 - 44.57 = 0.48	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{111} \right)} = 0.31$	1.55
$\bar{X}_3 - \bar{X}_5$ 44.09 - 44.32 = 0.23	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{96} \right)} = 0.32$	0.72
$\bar{X}_3 - \bar{X}_6$ 44.09 - 44.09 = 0.00	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{42} \right)} = 0.44$	0.00
$\bar{X}_4 - \bar{X}_5$ 44.57 - 44.32 = 0.25	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{111} + \frac{1}{96} \right)} = 0.36$	0.69
$\bar{X}_4 - \bar{X}_6$ 44.57 - 44.09 = 0.48	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{111} + \frac{1}{42} \right)} = 0.46$	1.04
$\bar{X}_5 - \bar{X}_6$ 44.32 - 44.09 = 0.23	$\sqrt{6.73 \left(\frac{1}{96} + \frac{1}{42} \right)} = 0.47$	0.48

$$F_{.05} (df 5, 710) = 3.33$$

$$F_{.01} (df 5, 710) = 3.88$$

ตาราง 25 แสดงวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม
 งานความเป็นประชาธิปไตย

$\hat{\psi}$	$\hat{\sigma}_{\hat{\psi}}$	$\frac{ \hat{\psi} }{\hat{\sigma}_{\hat{\psi}}}$
$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ 44.47 - 49.72 = - 0.25	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{252} \right)} = 1.17$	0.21
$\bar{X}_1 - \bar{X}_3$ 49.47 - 47.89 = 1.58	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{192} \right)} = 1.18$	1.34
$\bar{X}_1 - \bar{X}_4$ 49.47 - 48.44 = 1.03	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{111} \right)} = 1.23$	0.84
$\bar{X}_1 - \bar{X}_5$ 49.47 - 47.88 = 1.59	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{96} \right)} = 1.25$	1.27
$\bar{X}_1 - \bar{X}_6$ 49.47 - 47.55 = 1.92	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{23} + \frac{1}{42} \right)} = 1.39$	1.38
$\bar{X}_2 - \bar{X}_3$ 49.72 - 47.89 = 1.83	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{192} \right)} = 0.26$	7.04**
$\bar{X}_2 - \bar{X}_4$ 49.72 - 48.44 = 1.28	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{111} \right)} = 0.61$	2.09
$\bar{X}_2 - \bar{X}_5$ 49.72 - 47.88 = 1.84	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{96} \right)} = 0.64$	2.87
$\bar{X}_2 - \bar{X}_6$ 49.72 - 47.55 = 2.17	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{252} + \frac{1}{42} \right)} = 0.89$	2.44
$\bar{X}_3 - \bar{X}_4$ 47.89 - 48.44 = - 0.55	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{111} \right)} = 0.64$	0.85
$\bar{X}_3 - \bar{X}_5$ 47.89 - 47.88 = 0.01	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{96} \right)} = 0.67$	0.02
$\bar{X}_3 - \bar{X}_6$ 47.89 - 47.55 = 0.34	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{192} + \frac{1}{42} \right)} = 0.84$	0.40
$\bar{X}_4 - \bar{X}_5$ 48.44 - 47.88 = 0.56	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{111} + \frac{1}{96} \right)} = 0.75$	0.75
$\bar{X}_4 - \bar{X}_6$ 48.44 - 47.55 = 0.89	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{111} + \frac{1}{42} \right)} = 0.97$	0.92
$\bar{X}_5 - \bar{X}_6$ 47.88 - 47.55 = 0.33	$\sqrt{28.86 \left(\frac{1}{96} + \frac{1}{42} \right)} = 0.99$	0.33

$$F_{.01} (df 5, 710) = 3.88$$

ตาราง 26 คะแนนเฉลี่ยรายข้อของทักษะของกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายที่มีต่อคุณลักษณะที่พึง
ปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน

ข้อที่	ตัวแปร	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	กรรมการ ศึกษา	กรรมการ โรงเรียน ชุมชน	ผู้อำนวยการ และ ผู้ใหญ่นาน
1		4.56	4.65	4.51	4.46	4.54	4.69
2		4.57	4.63	4.44	4.41	4.52	4.43
3		4.81	4.76	4.50	4.51	4.56	4.63
4		4.73	4.69	4.46	4.51	4.39	4.49
5		4.72	4.65	4.48	4.58	4.51	4.39
6		4.65	4.73	4.45	4.57	4.59	4.72
7		4.73	4.48	4.21	4.19	4.29	4.24
8		4.37	4.30	4.21	4.23	4.32	4.28
9		4.25	4.30	4.34	4.38	4.33	4.39
10		4.53	4.49	4.45	4.53	4.37	4.23
11		3.04	3.26	4.40	3.42	4.16	3.24
12		4.67	4.36	4.21	4.31	4.41	4.32
13		4.55	4.35	4.51	4.46	4.44	4.55
14		4.42	4.61	4.55	4.39	4.33	4.34
15		4.03	4.15	4.27	4.27	4.15	4.21
16		4.57	4.32	4.31	4.26	4.18	4.28
17		4.58	4.61	4.45	4.34	4.48	4.46
18		4.69	4.32	4.47	4.34	4.31	4.34
19		4.21	4.41	4.51	4.36	4.26	4.26
20		4.24	3.85	4.04	4.12	3.87	3.98

ตาราง 26 (ต่อ)

ตัวแปร ข้อที่	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	กรรมการ ศึกษา	กรรมการ โรงเรียน ชุมชน	ผู้อำนวยการ โรงเรียน
21	4.08	3.54	3.82	3.66	3.42	3.95
22	4.37	3.31	4.33	4.38	4.36	3.94
23	4.35	3.50	4.40	4.39	4.38	4.20
24	4.86	4.62	4.43	4.53	4.54	4.38
25	4.46	4.53	4.52	4.49	4.38	4.47
26	4.49	4.39	4.36	4.46	4.35	4.57
27	4.33	4.17	4.21	4.18	3.98	4.05
28	4.48	4.35	4.13	4.34	4.24	4.22
29	4.57	4.34	4.34	4.44	4.36	4.60
30	4.52	4.42	4.45	4.59	4.46	4.37
31	4.42	4.46	4.41	4.47	4.46	4.43
32	3.88	4.43	3.96	4.23	3.98	3.84
33	4.31	4.45	4.17	4.28	4.21	3.91
34	4.20	4.47	4.42	4.42	4.32	4.36
35	4.47	4.53	4.17	4.44	4.53	4.61
36	4.31	4.30	4.42	4.33	4.42	4.35
37	4.29	3.96	4.13	4.29	4.17	3.97
38	4.46	4.48	4.36	4.35	4.35	4.59
39	4.52	4.57	4.27	4.37	4.30	4.33
40	4.59	4.43	4.31	4.52	4.25	4.65
41	4.43	4.48	4.28	4.39	4.29	4.58

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ ตัวแปร	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	กรรมการ ศึกษา	กรรมการ โรงเรียน ชุมชน	ผู้นำและ ผู้ใหญ่บ้าน
42	4.45	4.30	4.31	4.32	4.05	4.25
43	4.62	4.62	4.25	4.59	4.21	4.36
44	4.43	4.47	4.28	4.39	4.26	4.34
45	4.51	4.29	4.33	4.42	4.29	4.33
46	4.52	4.61	4.42	4.58	4.55	4.44
47	4.61	4.65	4.39	4.34	4.32	4.16
48	4.67	4.37	4.97	4.23	3.93	4.22
49	4.32	4.55	4.39	4.34	4.38	4.50
50	4.61	4.44	4.37	4.25	4.34	4.34
51	4.61	4.51	4.43	4.35	4.50	4.51
52	4.61	4.64	4.45	4.40	4.50	4.44
53	4.58	4.55	4.45	4.36	4.34	4.42
54	4.69	4.73	4.57	4.62	4.50	4.50
55	4.67	4.46	4.39	4.43	4.25	4.51
56	4.44	4.32	4.15	4.20	3.96	3.89
57	4.30	4.35	4.03	4.19	4.19	4.27
58	4.28	4.46	4.41	4.36	4.16	4.41
59	4.44	4.25	4.42	4.34	4.31	4.65
60	4.24	4.35	4.34	4.40	4.27	4.48
61	4.52	4.37	4.45	4.57	4.45	4.77

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	กรรมการ ศึกษา	กรรมการ โรงเรียน ชุมชน	ผู้นำและ ผู้ใหญ่บ้าน
62		4.49	4.52	4.59	4.34	4.46	4.39
63		4.37	4.25	4.21	4.56	4.23	4.45
64		4.55	4.32	4.45	4.56	4.44	4.37
65		4.73	4.70	4.52	4.60	4.53	4.41

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของ
ผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชน จังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ
ของ
ประยงค์ เนาวบุตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2525

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาทัศนะของกลุ่มบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนรวมใจศึกษาคือ การจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพทาง การเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความประพฤติและคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานทั่วไป โดยศึกษาจากกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่ม มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชน ในแต่ละด้านเป็นอย่างไร และเพื่อศึกษาว่ากลุ่มบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนแตกต่างกันหรือไม่

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นโรงเรียนในโครงการการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 โรงเรียน กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 23 คน ครูโรงเรียนชุมชน จำนวน 252 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 192 คน กรรมการศึกษา จำนวน 111 คน กรรมการโรงเรียนชุมชน จำนวน 96 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามทัศนะของกลุ่มบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้าน ผู้วิจัยได้นำส่งและขอรับแบบสอบถามคืนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนทั้งเจ็ดด้านอยู่ในเกณฑ์สูง เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่มที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนในแต่ละด้านพบว่า ครูมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน และครูมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนชุมชนด้านความเป็นประชาธิปไตย แตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามประสบการณ์ของบุคคลในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มครูมีทัศนะแตกต่างกันในด้านการเป็นผู้นำ กลุ่มกรรมการศึกษามีทัศนะแตกต่างกันในด้านการจัดการเรียนการสอน กลุ่มกรรมการโรงเรียนชุมชนมีทัศนะแตกต่างกันในด้านการเป็นประชาธิปไตย

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF COMMUNITY SCHOOL TEACHERS
AS: PERCEIVED BY EDUCATIONAL ADMINISTRATORS,
TEACHERS AND PEOPLE IN CHANGWAT ROI ET

AN ABSTRACT
BY
PRAYONG NOUWABUDRA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1982

The purpose of this research was to study the opinion of the subjects about the desirable characteristics of community school teachers. The questionnaire was concentrated on seven aspects : the pedagogical trait, the personality of teachers, the leadership, the human relationship, the moral, the democratic attitude and the general job operation. In relations to these aspects, the questions aimed to investigate which level and which group of the subjects agree with the desirable characteristics of community school teachers. And **experience working with community school had made the subjects change** their views or not.

The sources of the data were 15 community schools under The Community School Program in Changwat Roi Et. The instrument was administered at 23 educational administrators, 252 community school teachers, 192 parents, 111 school board, 96 community school committee, 42 headman of Tambon and selected head of villages.

It was found that the seven aspects of desirable characteristics of community school teachers perceived by the subjects were in high level. The pedagogical trait as perceived by the teachers were different from parents, school board, community school committee, headman of Tambon and selected head of villages. The teachers and the parents' views were different in democratic attitude. The significant different were found when compared with the subjects' opinion of different experience : the teacher' views were different in leadership, the school board's views were different in pedagogical trait, and the community school committee's views were also different in democratic attitude.